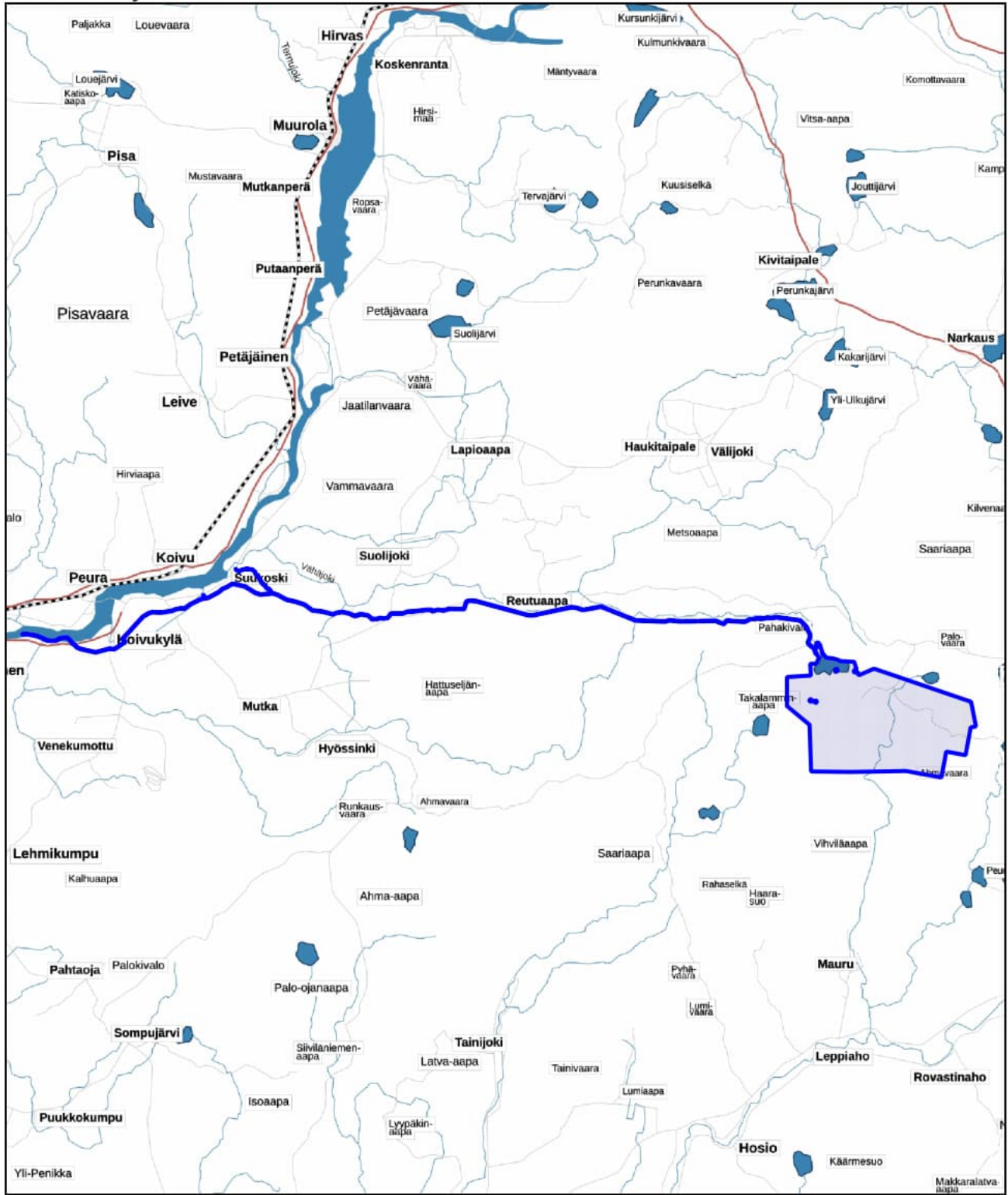

Kartta kaivoslupa-alueesta
Mittakaava ohjeellinen

 Apualuehakemusalue

 Kaivospiiri

Mittakaava 1:300 000
Suhanko Arctic Platinum Oy
Suhanko
KL2023:0001

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Lausuntopyyntö 14.2.2024, KL2023:0001

Suhangon kaivospiirille tarvittavan apualueen perustaminen (purkuputken rakentaminen)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (621/2022) nojalla Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa Suhanko Arctic Platinum Oy:n (yhtiö) kaivoslupahakemuksesta.

Yhtiö hakee kaivoslain 34 §:n mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle nykyisen Suhangon kaivospiirin ulkopuolelle. Purkuputkihankkeen on tarkoitus mahdollistaa Suhangon kaivoksen purkuvesien johtaminen Kemijokeen, jonka avulla vältetään mahdolliset haitalliset vaikutukset latvavesistöille. Purkuputkeen johdettavaksi suunniteltu vesi on kaivosalueen toiminnoista kerättyä käsiteltyä vettä.

Suunnitellun purkuputken pituus tulisi olemaan noin 54 km, josta 45 km sijaitsee nykyisen kaivospiirin ulkopuolella. Apualueeseen sisältyy 30 m leveän ja 45 km pitkän purkuputkikäytävän lisäksi huoltoteitä ja -reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan yhteensä noin 137 hehtaarin alueelle.

Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Lausuntonaan asiasta ELY-keskus toteaa seuraavaa:

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto on 7.12.2005 myöntänyt ympäristö- ja vesitalousluvan (nro 122/05/1) Suhangon kaivoshankkeelle, jonka nojalla varsinaista kaivos- ja rikastamatoimintaa ei kuitenkaan ole aloitettu. Kyseisen lupapäätöksen jälkeen kaivoshankkeen suunnittelu on edennyt ja purkuputki on sisällytetty hankesuunnitelmaan lupapäätöksen antamisen jälkeen. Suhangon kaivoshanketta koskeva uusi ympäristö- ja vesitalouslupamenettely on vireillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa ja purkuputki on huomioitu uudessa lupahakemuksessa. Lupahakemusta koskeva kuulutus on julkaistu 8.12.2023 ja hakemusasiakirjat ovat olleet nähtävillä 8.12.2023-

29.1.2024. ELY-keskus tulee antamaan lausunnon Suhangon kaivoshankkeen ympäristölupahakemuksesta maaliskuun 2024 aikana.

Purkuputken ympäristövaikutuksia on arvioitu YVA-menettelyssä, josta ELY-keskus on antanut perustellun päätelmän 15.12.2022.

Perustellussa päätelmässä yhteysviranomaisena toimiva Lapin ELY-keskus totesi hankkeen todennäköisesti merkittävimmiksi ympäristövaikutuksiksi purkuputken kautta Kemijokeen johdettavien Suhangon kaivoksen purkuvesien aiheuttamat muutokset Kemijoen veden laatuun ja veden laadun muutosten aiheuttamat vaikutukset Kemijoen kalastoon ja kalastukseen. Varsinaisesta purkuputken rakentamisesta tai rakenteen olemassaolosta aiheutuvat vaikutukset rajoittuvat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin sekä rakentamisen aikana pienvesien vedenlaatuun kohdistuviin vaikutuksiin. Purkuputkilinjalle sijoittuviin pienvesiin voi aiheutua merkittäviä vaikutuksia onnettomuus- ja häiriötilanteissa myös putken käytön aikana.

Purkuputki kulkee apualueeksi haettavalta osalta kokonaisuudessaan Narkauksen paliskunnan alueella. YVA-menettelyssä on tunnistettu purkuputken rakentamisesta ja käytöstä johtuvat poronhoidolle aiheutettavat haitat ja toimenpiteet haittojen lieventämiseksi. Kaivoksen apualueen perustamista koskevan lupahakemuksen mukaan toiminnanharjoittaja on aikaisemmin Narkauksen paliskunnan poroille hankittujen pantojen lisäksi maaliskuussa 2023 hankkinut 20 GPS-pantaa, jonka tarkoituksena on hankkia tietoja purkuputken alueella laiduntavien porojen liikkeistä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan GPS-seurannan laajentaminen hakemuksessa esitetyllä tavalla täydentää hyvin purkuputkesta aiheutuvien poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seurantaa.

Purkuputkilinjauksen luontoarvot on selvitetty purkuputkihankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Maastotöissä on havainnoitu vuosina 2021-2022 purkuputkilinjausvaihtoehtojen ja niiden lähialueiden luonnon yleispiirteet sekä arvokkaat luontokohteet. Selvitysalueelta on kartoitettu metsälain 10 § mukaiset metsäluonnon erityisen arvokkaat elinympäristöt, luonnonsuojelulain 1996/1096 29 § nojalla suojeltavat luontotyytit, vesilain luvun 2 11 § mukaiset vesiluonnon suojelukohteet sekä Suomen luontotyyppien uhanalaisluokituksen mukaiset luontotyyppikohteet. Laaditut selvitykset pitävät sisällään myös eläimistön, mm. kanalinnut ja petolinnut.

Selvityksissä purkuputkilinjaukselta tai sen vaikutusalueelta on löydetty arvokkaita luontokohteita (mm. lähteitä, luonnontilaisia puroja, tiukasti suojeltujen kasvilajien esiintymiä sekä rauhoitettujen ja uhanalaisten kasvilajien esiintymiä ja muita luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjä). Nämä kohteet on otettu huomioon hankkeen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Luontoselvitysten perusteella selvitysalueella ei esiinny luonnonsuojelulain 1996/1096 29 § mukaisia luontotyyppiejä.

Uusi luonnonsuojelulaki (9/2023) on astunut voimaan 1.6.2023. Uuden luonnonsuojelulain 64 §:ssä on sellaisia suojeltavia luontotyyppisiä, joita ei ole ollut aikaisemmassa luonnonsuojelulaissa (mm. tulvametsät, harjumetsien valorinteet ja kalkkikalliot). Lisäksi uuden luonnonsuojelulain 65 §:n nojalla on tullut tiukan suojelun piiriin kaksi luontotyyppiä, serpentiinikalliot, -kivikot ja -soraikot sekä rannikon avoimet dyynit. Näistä serpentiinikallioita, -kivikoita ja sorakoita voisi esiintyä hankealueella. Näiden LSL 64 §:n ja 65 §:n mukaisten luonnonsuojeluasetuksessa (1066/2023) määriteltyjen uusien luontotyyppien esiintymisestä purkuputkilinjauksella tai sen lähialueilla ei pääsääntöisesti ole selvitetty hakemuksessa eikä sen liitteinä olevissa luontoselvityksissä ole kiinnitetty niiden esiintymiseen huomiota. Siten hakemuksen ja sen liitteiden perusteella ei voi arvioida hankkeen vaikutuksia kaikkiin LSL 64 §:n ja 65 §:n mukaisiin luontotyyppisiin eikä niiden suojelun tasoon.

ELY-keskus kiinnittää erityistä huomioita luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisiin serpentiiniluontotyyppisiin. 65 §:n mukaiset tiukasti suojellut luontotyyppikohteet ovat olleet koko maassa suojeltuja uuden luonnonsuojelulain tultua voimaan 1.6.2023. Luonnonsuojelulain 9/2023 voimaantulosäännösten mukaan vireillä olevia asioita koskevasta 143 §:stä riippumatta kesäkuusta 2023 alkaen näiden tiukasti suojeltujen luontotyyppikohteiden hävittäminen ja heikentäminen on ollut kiellettyä. Nämä kohteet ovat suojeltuja ilman ELY-keskuksen rajauspäätöstä ja riippumatta siitä ovatko kohteet merkittyinä Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämiin tiukasti suojeltujen luontotyyppien paikkatietoaineistoihin. Tiukasti suojeltujen luontotyyppien hävittämisen ja heikentämiskieltoon voi hakea poikkeamista alueelliselta ELY-keskukselta luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisesti. Näiden tiukasti suojeltujen luontotyyppikohteiden esiintyminen tulisi olla selvitettyä kaikessa sellaisessa lupaharkinnassa, jossa luvittavan toiminnan seurauksena tiukasti suojeltujen luontotyyppien esiintymät voivat hävitä tai heikentyä. Näin varmistetaan, ettei toiminnasta ole luonnonsuojelulain 65 §:ssä kiellettyä seurausta. Kaivoslain (621/2011) 34 §:n mukaan malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuhdontalupaa koskevassa hakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys muun muassa toiminnan ympäristövaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus. Lisäksi kaivoslain 3 §:n mukaan lupa- tai muun asian ratkaisemisesta ja muutoin tämän lain mukaan toimimisesta säädetään kaivoslain lisäksi mm. luonnonsuojelulaissa (9/2023).

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Piippa Wäli.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Asian on esitellyt ylitarkastaja Olli-Pekka Vieltojärvi ja ratkaissut yksikön päällikkö Juha Hämäläinen.

Tämä asiakirja LAPELY/853/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/853/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hämäläinen Juha-Pekka 22.03.2024 09:21

Esittelijä Vieltojärvi Olli-Pekka 22.03.2024 09:17

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 14.2.2024 (KL2023:0001)

Suhangon kaivospiirin apualueen perustaminen (purkuputken rakentaminen)

Hankkeen kuvaus

Suhanko Arctic Platinum Oy hakee kaivoslain (621/2011) 34 § mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle nykyisen kaivospiirin ulkopuolelle. Purkuputkihankkeen on tarkoitus mahdollistaa kaivoksen purkuvesien johtaminen Kemijokeen, jonka avulla vältetään mahdolliset haitalliset vaikutukset latvavesistöille. Purkuputkeen johdettavaksi suunniteltu vesi on kaivosalueen toiminnoista kerättyä käsiteltyä vettä. Suunnitellun purkuputken pituus tulisi olemaan noin 54 km, josta 45 km sijaitsee nykyisen kaivospiirin ulkopuolella. Apualueeseen sisältyy 30 m leveän ja 45 km pitkän purkuputkikäytävän lisäksi huoltoteitä- ja reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan yhteensä noin 137 hehtaarin alueelle.

Suhanko Arctic Platinum Oy:n nykyinen ympäristö- ja vesistö lupa (nro 122/05/1) on myönnetty 7.12.2005. Sen mukaan kaivosalueen vedet tulisi johtaa Takalammen kautta Konttijärveen – Konttijokeen – Vähäjokeen – Kemijokeen. Luvan myöntämisen jälkeen alan käytännöt ja vaatimukset ovat muuttuneet; tärkeään rooliin ovat nousseet mm. purkuvesien vaikutukset alapuolisen vesistön ekologiseen ja kemialliseen tilaan. Purkuputken avulla kaivoksen purkuvedet voidaan johtaa suoraan suurempaan vesistöön Kemijokeen. Luvan mukaiseen vesien johtamisreittiin verrattuna purkuputken avulla voidaan vähentää vesistökuormituksen vaikutusalueetta ja ehkäistä mahdollisia haitallisia vaikutuksia latvavesistöille.

Suhde maakuntakaavaan

Purkuputkilinja alkaa Suhangon vaihemaakuntakaavan alueelta, joka on saanut lainvoiman 12.2.2016. Suhangon vaihemaakuntakaava koskee Suhangon kaivoshankkeen vaatimia muutoksia maakuntakaavoihin Ranuan, Tervolan ja Rovaniemen kuntien alueella. Suhangon vaihemaakuntakaavassa on osoitettu kaivostoiminnan aloittamisen edellyttämän kaivosalueen aluevarauksen (EK) lisäksi mm. voimajohdon linjaus ja yhdystien yhteystarve. Purkuputkilinja seuraa pääpiirteissään maakuntakaavassa olevaa yhdystien yhteystarvetta.

Pääosa apualueesta sijaitsee Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella, joka on saanut lainvoiman 11.9.2015. Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella pääosa apualueesta sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M). Apualueen alkupäässä on maakuntakaavassa merkitty "kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke" (ek). Reutuaavan kylä purkuputkilinjan keskivaiheella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue/kohde (ma 8130), merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Myös Kemijokivarsi on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi/kohteeksi (ma 8128). Kemijokivarren alue on maa-seudun kehittämisen kohdealue (mk) sekä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealue (mv). Kaavassa Kemijokivarressa kulkee moottorikelkkareitti, jonka vierel-

lä/lävitse apualue kulkee. Edellisten lisäksi reitti C kulkee tärkeän tai vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen merkinnän eteläpuolelta. Reitti C:n rantautumispaikan vastarannalla on ma 8146 –merkinnällä merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat.

Maakuntakaavat eivät ole voimassa osayleis- ja asemakaavojen alueella muutoin kuin niiden muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Lapin liiton näkemys

Lapin liitto on antanut Suhangon purkupuutken yva-selostuksesta lausunnon 27.10.2022. Lausunnossa Lapin liitto nosti esille että, Kemijoki on kansallisen kalatiestrategian yksi kärkikohteista. Alueella on käynnissä ja suunnitteilla useita eri toimijoiden toteuttamia vaelluskalojen palauttamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Lapin liitto pitää tärkeänä, että purkupuutken vaikutusten arvioinnissa huomioidaan riskit koskien paikallisia ja vaeltavia kalalajeja. Toisena asia lausunnossa nostettiin esille seurannan tärkeys ja sen tulosten avointa tiedottamista.

Apualueen sijoittuminen esitettyyn paikkaan ei vaaranna alueella voimassa olevien maakuntakaavojen toteuttamista eikä alueen käyttämistä kaavoissa varattuun käyttötarkoitukseen.

LAPIN LIITTO

Paula Qvick
suunnittelujohtaja

Lausunnon valmistelija:
Juha Piisilä, kaavoituspäällikkö

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
HARRI ERIK SAXLUND	Telia Tunnistus	22.03.2024 13:43:29 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (2 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Metsähallitus
PL94
01301 Vantaa
kirjaamo@metsa.fi

Tukes
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Kaiv. nro KL2023:0001 Apualueen perustaminen purkuputken rakentamista varten Suhangon kaivospiiriltä Kemijokeen, Tervola

Metsähallituksen lausunto Suhangon kaivoksen apualueen perustamisesta

Suhanko Arctic Platinum Oy hakee kaivoslain (621/2011) 34 § mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle nykyisen Suhangon kaivospiirin ulkopuolelle. Purkuputkihankkeen on tarkoitus mahdollistaa Suhangon kaivoksen purkuvesien johtaminen Kemijokeen, jonka avulla vältetään mahdolliset haitalliset vaikutukset latvavesistöille. Purkuputkeen johdettavaksi suunniteltu vesi on kaivosalueen toiminnoista kerättyä käsiteltyä vettä. Suunnitellun purkuputken pituus tulisi olemaan noin 54 km, josta 45 km sijaitsee nykyisen kaivospiirin ulkopuolella. Apualueeseen sisältyy 30 m leveän ja 45 km pitkän purkuputkikäytävän lisäksi huoltoteitä ja -reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan yhteensä noin 137 hehtaarin alueelle. Rajoitetun käyttö- ja muun oikeuden myöntämisestä toiselle kuuluvaan alueeseen kaivoksen apualueeksi säädetään kaivoslain 6 luvun 49 §:n 2 momentissa. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan maa- ja vesialueilla purkuputken ja tarvittavan huoltotiestön rakentamiselle, purkuputken asentamiselle sekä vesien johtamiselle putken kautta purkupaikkaan kaivospiirin ulkopuolelle. Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Metsähallitus lausunnon antajana

Metsähallitus hallinnoi ja hoitaa valtion omistamia maa- ja vesialueita. Suunniteltu purkuputki sijoittuu osittain valtionmaalle kiinteistöille Tervolan valtionmaa, Koivu 845-893-12-1, Hirvelä 845-406-88-5, Pökkilö 845-406-80-6, Liekola 845-406-72-7 ja Metsähirvas 845-406-42-4.

Metsähallituksen lausunto

Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Metsähallitus toteaa, että lähtökohtaisesti kaikki valtion maalla tehtävä toiminta tulee luvittaa viranomaisluvin.

Hakija on esittänyt lupapäätöksen täytäntöönpanoa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Metsähallitus toteaa, että lupamenettelylle tyypillisen ennakoivalvontaluonteen vuoksi niin kaivoslaissa kuin ympäristönsuojelulaissa on pääsääntönä, ettei luvanvaraista toimintaa saa aloittaa ennen, kuin siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen. Mikäli tästä lähtökohdasta kuitenkin poikettaisiin, kaivoslain 169 §:ssä ja ympäristönsuojelulain 101 §:ssä mainitaan täytäntöönpanomääräyksen edellytykset. Lainsäädännön mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävät vakuudet niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa sekä ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Metsähallituksen mielestä ei voida pois sulkea riskiä sille, että muutoksenhaku kävisi täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaivoslaissa säädetyt edellytykset päätöksen täytäntöönpanolle muutoksenhausta huolimatta eivät täyty.

Lisätietoja lausunnosta antaa kaivosalan johtava asiantuntija Jenni Hasa (jenni.hasa@metsa.fi p. 040 4823961).

Harri Saxlund
Kaivannaispäällikkö
Metsähallitus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

LAUSUNTO

22.3.2024

Dnro 104/2024

Lausuntopyyntönne 14.2.2024, lupatunnus KL2023:0001, KaivNro 5426

SUHANGON KAIVOKSEN APUALUE

Tukes pyytää lausuntoa Suhangon kaivospiiriin liitettävästä kaivoksen apualueesta.

Suhanko Arctic Platinum Oy hakee kaivoslain (621/2011) 34 §:n mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle nykyisen Suhangon kaivospiirin ulkopuolelle. Purkuputkihankkeen on tarkoitus mahdollistaa Suhangon kaivoksen purkuvesien johtaminen Kemijokeen, jonka avulla vältetään mahdolliset haitalliset vaikutukset latvavesistöille. Suunnitellun purkuputken pituus tulisi olemaan noin 54 km, josta 45 km sijaitsee nykyisen kaivospiirin ulkopuolella. Apualueeseen sisältyy 30 m leveän ja 45 km pitkän purkuputkikäytävän lisäksi huoltoteitä ja -reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan yhteensä noin 137 hehtaarin alueelle.

Rajoitetun käyttö- ja muun oikeuden myöntämisestä toiselle kuuluvaan alueeseen kaivoksen apualueeksi säädetään kaivoslain 6 luvun 49 §:n 2 momentissa. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan maa- ja vesialueilla purkuputken ja tarvittavan huoltotiestön rakentamiselle, purkuputken asentamiselle sekä vesien johtamiselle putken kautta purkupaikkaan kaivospiirin ulkopuolelle. Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Suhangon kaivoshanke sijoittuu Narkauksen ja Isosydänmaan paliskuntien alueelle. Itse kaivosalue olisi niiden molempien alueella. Purkuputki puolestaan sijoittuu kokonaan Narkauksen paliskunnan alueelle. Kaivostoiminnalla on huomattavia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle. Purkuputken alue on Narkauksen syyslaidunta ja talvilaidunta. Itse kaivosalue on paliskuntien vasoma-alueita, kesälaidun- sekä syyslaidunalueita. Alueella merkitään huomattava määrä vasa- ja kesämerkinneitä. Narkauksen paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 2 000 ja poronhoitajia on 73. Isosydänmaan paliskunnan vastaavat luvut ovat 2 000 ja 57. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumien ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Poronhoito on merkittävä elinkeino Ranualla ja Tervolassa. Elinkeinolla on paitsi välittömiä, myös välillisiä työllisyysvaikutuksia mm. lihan ja muiden tuotteiden jalostuksessa sekä matkailussa. Elinkeinoon merkitys syrjäkyläasutuksen pitämiseksi, turvallisuudelle, elinvoimaisuudelle ja maisemakuvalle on suuri.

Poronhoitoa turvaava lainsäädäntö

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka turvaa poronhoidon asemaa ja alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä. Poronhoidon kannattavuus perustuu ikimuistaiseen nautinto-oikeuteen, porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen (PHL 3 §). Poronhoitajat ovat enemmän kuin sidosryhmä, oikeudenhaltijoita. Poronhoitolaissa säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä (PHL 53 §). Purkuputken suunnitelmat sijaitsevat osittain valtion mailla.

Kaivoslain mukaan lupaviranomaisen on kaivosluvassa annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Näitä ovat mm. poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella (kaivoslaki 52.3 §). Vaikka Suhangon toiminnasta kärsivät paliskunnat eivät sijoitukaan erityiselle poronhoitoalueelle, voidaan niiden etujen turvaamista perustella samalla lainkohdalla, sillä siinä säädetään määräysten antamisesta kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten yleiseksi välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi. Hallituksen esityksessä (HE 273/2009) täsmennetään 52.3 §:n tulkintaa. Yksityinen etu voi olla taloudellinen taikka alueiden käyttöön liittyvä intressi. Lupaharkinnassa olisi otettava huomioon alueelliset ja paikalliset olosuhteet, sekä määräyksillä varmistaa, että kaivostoiminnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle. 52 §:n 8 d)-kohta edellyttää määräysten antamista toimenpiteistä, joilla estetään paikkakunnan asutus- tai elinkeino-olojen merkittävää heikentymistä. Kaivoslain 62 §: ”Lupaviranomaisen on tarkistettava toistaiseksi voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä vähintään kymmenen vuoden välein. -- Välttämättömän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi taikka muusta erityisestä syystä myös määräjän voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä voidaan määrätä tarkistettavaksi määräjain”.

Purkuputken alueella on pääosin voimassa Länsi-Lapin maakuntakaava. Alue on kaavassa merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Länsi-Lapin maakuntakaavan koko maakuntakaava-alueita koskevat yleismääräykset edellyttävät poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Purkuputken linjauksen lähelle sijoittuu ainakin Narkauksen paliskunnan Laitisenkankaan poroerotuspaikka ja parasta talvilaidunalueita. Kaivosalueella purkuputken alueella on voimassa Suhangon vaihemaakuntakaava sekä yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaavan mukaan kaivosalueen suunnittelussa, toteuttamisessa ja toteuttamisen ajoituksessa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Purkuputkea ei ole merkitty vaihemaakuntakaavaan. Kemijokivarressa purkuputki sijoittuu lisäksi Tervolan kunnan Kemijokivarren osayleiskaavan alueelle.

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset

Narkauksen ja Isosydänmaan paliskunnissa on kokemusta kaivostoiminnasta, sillä vuosikymmeniä kestäneen Suhangon kaivoshankkeen valmistelutöiden lisäksi niiden alueella on käynnissä aktiivista malminetsintää. Kaivostoiminnalla olisi monenlaisia merkittäviä haitallisia vaikutuksia paliskuntien poronhoitoon. Kaivospiirin alue on jo nykyisellään erittäin laaja, 41,44 km².

Yleisesti kaivostoiminnan seurauksena poronhoitoon kohdistuvia haittoja ovat mm. seuraavat:

- (i) Laidunten väheneminen suoraan kaivostoimintojen alle, sekä epäsuorasti laajemmalla alueella häiriövaikutuksen vuoksi. Alue on paliskuntien vasoma-alueita ja kesälaidunta, missä porot laiduntavat pienten vasojen kanssa. Suuri osa alueen porokarjasta (etenkin tuottava osa, eli vaatimet) ei tule laiduntamaan kaivoksen lähialueella samalla tavalla kuin ennen, vaan alueen ympärille tulee todennäköisesti muodostumaan kilometrien laajuinen välttämisaalue, missä porot laiduntavat huomattavasti vähemmän tai eivät lainkaan. Näin on tapahtunut kaikilla poronhoitoalueen kaivoksilla. Kaivoksen välittömät suorat vaikutukset kohdistuvat erittäin laajalle, yhteensä jopa noin 100 km² alueelle ja lisäksi menetetään laidunalueita voimajohdon alle (myös laidunten muutokset). Sen seurauksena laidunnuspaine kasvaa muissa osissa paliskuntaa. Kaivosalueelle suunniteltu avolouhostoiminta lisää melua ja pölyä alueen ympäristössä, mikä myös vaikuttaa laiduntamiseen.

- (ii) Porojen vakiintuneet kulkureitit muuttuvat tai estyvät. Kaivokset aiheuttavat estevaikutuksia (esim. suoja-aidat), laajempia ns. kuolleita kulmia, joita ei voi käyttää, ja jotka ohjaavat porojen kulkua. Fyysisten esteiden lisäksi myös ihmistoiminnan häiriö estää ja kääntää laidunkiertoa. Porot kulkevat naapuripaliskuntiin ja kauemmas paliskunnan muille alueille normaaleilta laidunalueiltaan välttämiskäyttätymisen vuoksi. Porot voivat myös ajautua entistä enemmän alueille, mihin ne eivät poronhoitolain mukaan saa mennä, kuten vakituisen asutuksen pihoilta tai viljelyksille. Paliskunnalla on poronhoitolain mukaan haittojen estämisen- ja korvausvelvollisuus eli paliskunnalle voi aiheutua kustannuksia sekä ristiriitoja poronhoitajien ja asukkaiden välillä.
- (iii) Purkuputken huoltotien vaikutus porojen liikkumiseen. Ympäri vuoden avoimena (aurattuna) pidettävä tie suuntaa porojen kulkua pois omalta laidunalueeltaan, jolloin niitä joudutaan hakemaan muista osista paliskuntaa, ja vaara siitä, ettei kaikkia saada takaisin, kasvaa esim. onnettomuuksien vuoksi. Tällöin menetetään poronhoidon pääomaa (siitosvaatimet) ja sen tuottoa (vasat). Sama ohjaava vaikutus on moottorikelkkajäljellä, jos sellainen muodostuu avoimelle linjalle joko huoltotoimien tai luvattoman kelkkailun myötä.
- (iv) Vaikutukset poronhoitotöihin. Kevitsassa, Suurikuusikossa ja Pahtavaarassa on havaittu, että porojen laidunnuksen muutoksen myötä poroja on ollut vaikeampi koota ja kerätä erotuksiin kaivoksen lähialueilla. Käytännössä poronhoitotyöt ovat vaikeutuneet ja lisääntyneet. Poroja joudutaan kuljettamaan erotuksiin pitempiä matkoja ja laajalle hajaantuneiden porojen kokoaminen on vaikeampaa. Poroja myös joudutaan tuomaan talveksi autoilla kotitarhoille/ruokinta-alueille, kun ne normaalisti kävelevät sinne itse. Tämä lisää paliskunnan ja poronhoitajien kustannuksia niin kuljetuksiin kuin ruokintaan (porot huonommassa kunnossa tai niitä joudutaan ottamaan aiemmin ruokintaan). Purkuputken lähelle sijoittuu poroerotuspaikat sekä välittömään läheisyyteen, 100 etäisyydelle, että noin 1,5 km päähän. Niiden alueella tehtäville poronhoitotöille voi olla vaikutuksia purkuputkesta, mikäli sen rakentaminen ajoittuu häiritsevästi tai sijoittuu niin että porot karkottuvat tai porotyöt häiriintyvät. Myös linjalle johtavien teiden aukipitämisestä tai sinne muodostuvista (luvallisista ja luvattomista) kelkkajäljistä on haittaa porojen laidunnukselle ja poronhoitotöille.
- (v) Kaivoksen vaikutukset poronhoidon infrastruktuuriin. Poroaitarakenteita menetetään joko suoraan tai epäsuorasti, jos niitä ei enää pystytä käyttämään. Kaivosten lähialueiden erotusaitapaikkojen käsiteltyjen porojen määrät ovat vähentyneet merkittävästi tai jopa loppuneet kaikissa toimivien kaivosten paliskunnissa. Paliskuntien rakentama infra ja poronhoidon suunnitelmallisesti kehitetty tarkoituksenmukainen toiminta ovat käyneet merkityksettömiksi. Poronhoito on pitänyt järjestää uudelleen ja rakentaa uusia rakenteita. Tämä vie aikaa ja lisää kustannuksia suunnitteluun sekä itse työhön uusien aitarakenteiden kustannuksen lisäksi.
- (vi) Porovahingot. Etenkin urosporot ovat vähemmän herkkiä ihmistoiminnasta aiheutuvalla häiriöllä kuin vaatimet vasoiheen. Tämän seurauksena hirvaita ja härkiä todennäköisesti kulkee kaivokselle kesällä räkkäsuojan. Siellä ne altistuvat vaaroille koneiden seassa tai rikastushiekka-altailla. Pitävän aidan ja toimivan veräjän tärkeyttä ei voi liikaa korostaa, sillä niitä ei ole saatu toimimaan vielä yhdelläkään poronhoitoalueella olevalla kaivoksella ja vahinkoja tapahtuu jatkuvasti. Kaikkia vahinkoja ei todennäköisesti löydetä, ja ne jäävät korvaamatta, sillä kaivosalueet ovat laajoja ja osittain pusikoituneita.
- (vii) Porojen liikennevahingot lisääntyvät. Esimerkiksi Kuivasalmen paliskunnassa porokolarit koko paliskunnassa ovat kaksinkertaistuneet. Vahinkojen kasvu on nähty erityisesti kaivokselle johtavilla teillä. Vahingot kohdistuvat tiettyjen pronomistajien poroihin ja ovat siksi merkittäviä. Poroista maksettavat korvaukset eivät kata tuoton menetystä ja voivat myös

- 4
- vaikuttaa porokarjan rakenteeseen ja tuottavuuteen (normaalia enemmän nuoria, kuol-
leiden tilalle jätettyjä poroja, jotka eivät tuota ennen kuin 3-4 vuoden iässä).
- (viii) Petovahingot lisääntyvät. Suhangon kaivostoiminnan aloittamisen vuoksi rakennettiin kotkan tekopesä porojen vasoma-alueelle neuvottelematta paliskunnan kanssa, mistä seuraa todennäköisesti vasahävikin lisääntyminen. Vahingot kohdistuvat myös tässä tapauksessa vain osaan poronhoitajista, mikä tekee niistä merkittävän. Vahinkojen keskittyminen aiheuttaa taloudellisia haittoja ja johtaa haitallisiin sosiaalisiin vaikutuksiin poronhoitajille. Kotka- ja vasahävikkivahinkoja ei korvata porojen omistajille vaan niiden laskennallinen arvioitu haitta korvataan paliskunnalle.
- (ix) Vaikutukset ravintoon ja ravinnon käyttöön. Kaivokselta tulevan pölyn laatua ja vaikutuksia porojen ravintokasveihin ja niiden määriin ei ole vielä arvioitu missään hankkeessa. Kertyykö kasveihin tai sitä kautta poroihin jotain? Mikä on pölyn fyysinen vaikutus kasveihin ja miten se vaikuttaa esim. porojen hampaisiin? Jos hampaat kuluvat, porot joudutaan teurastamaan normaalia aiemmin, kun ne ovat vielä tuottavassa iässä, mikä tarkoittaa porokarjan tuoton heikkenemistä.
- (x) Vaikutukset porotalouteen ja sosiaaliset vaikutukset. Kaivostoiminta aiheuttaa huolta elinkeinon jatkuvuudesta. Poronhoidon taloudellinen kannattavuus voi heikentyä mm. lisääntyvien työ- ja lisäruokintakustannusten sekä laidunten kulumisen ja vahinkojen aiheuttaman elinkeinon kannattavuuden heikkenemisen seurauksena. Kaivostoiminnan vaikutusten kautta elinkeinon mielekäs jatkuvuus alueella voi olla vaakalaudalla.

Määräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi

Suhangon kaivoksen toiminta aiheuttaisi merkittävää haittaa Isosydänmaan ja Narkauksen paliskunnan poronhoidolle. Kaivosviranomaisen on määrättävä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavissa määräyksissä myös poronhoitajille aiheutuvien haittojen vähentämisestä.

Yksilöidyt vaatimukset:

- 1) **Kaivosviranomaisen tulee ennen kaivosluvan myöntämistä ja määräysten antamista järjestää neuvottelut asianosaisten paliskuntien kanssa (PHL 53 §)**
Kaivos ja apualueeksi haettava purkuputken alue sijaitsee osittain valtion mailla. Kaivostoiminta on poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavaa toimintaa. Myös purkuputken sijoittamisesta aiheutuu laitumien menetyksiä ja haittaa poronhoidolle. Annettavilla määräyksillä voidaan vähentää kaivostoiminnan aiheuttamia haittoja paliskunnille. Tukesin tulee valtion viranomaisena neuvotella asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa myöntäessään kaivoslupaa ja antaessaan määräyksiä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi.
- 2) **Purkuputken sijainti ja muut haittojen estämiskeinot**
Purkuputken YVA-arvioinnissa esitettiin erilaisia keinoja haittojen estämiseen ja minimoimiseen. Hankkeessa on olennaista se, miten purkuputken huoltotie toteutetaan; tuleeko tie putken rinnalle koko matkalle, vai tehdäänkö pistoteitä välille. Tiet pidetään tyypillisesti talven yli aurattuna, mikä voisi aiheuttaa porojen kulkemisen vääriin suuntiin, kuten Kemijokivarren asutuksen ja viljelysten piiriin. Saman ilmiön aiheuttaa myös moottorikelkkajälki putkilinjalla. Tämän estämiseksi on pyritty löytämään ratkaisuja YVA-menettelyn aikana. Niitä tulee toteuttaa hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikana. YVA:n aikana purkuputken linjausta siirrettiin poronhoidon tarpeiden mukaisesti erotusaitapaikan läheisyydessä 100 metrin etäisyydelle aidasta. Narkauksen paliskunta katsoo, ettei putkilinjan siirto kuitenkaan ollut tarpeeksi etäälle

aidasta, vaan se tulisi viedä vielä etäämmälle. Alueella on porojen talviruokintapaikka ja on suuri riski siihen, että porot lähtevät kulkemaan kelkkajälkeä ruokintapaikan läheisyydestä ja ne ohjautuvat kauas alueesta, mistä niitä joudutaan hakemaan erikseen pois. Tästä aiheutuu ylimääräistä työtä ja kustannuksia. Hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tulee pitää huolta, että paliskuntien esittämiä haittojen estämiskeinoja toteutetaan.

3) **Kaivoksesta aiheutuvien haittojen kompensoiminen – sopimuksen uudistaminen**

Kaivos aiheuttaa paliskunnille haittoja ja menetyksiä, jotka ulottuvat laajan kaivospiirin lisäksi myös laajemmalle kuin pelkän kaivospiirin alueelle. Näitä on lueteltu edellä lausunnossa. Paliskunnilla on suuri huoli toimintansa jatkumisen mahdollisuuksista kaivoksen ja muun haittaa aiheuttavan maankäytön vuoksi. Paliskuntien ja kaivosyhtiön välillä on voimassa 20 vuotta vanha sopimus poronhoitoon kohdistuvien haittojen korvaamisesta kaivoksen toiminnan aikana. Sopimus kattaa vain vanhan kaivospiirin alueen. Kaivosta koskeva sopimus on muutenkin vanhentunut, sillä kaivostoiminnasta ja sen vaikutuksista on sen jälkeen tullut enemmän tietoa. Sopimusneuvotteluita on aloitettu, mutta ne ovat olleet pitkään seisahduksissa. Ainoastaan uuden tien aiheuttamien haittojen estämisestä ja kompensoimisesta on neuvoteltu viime aikoina. Ennen kuin kaivoksen ja sen apualueen rakentaminen voidaan aloittaa, kaivosyhtiön tulee solmia uusi sopimus Isosydänmaan ja Narkauksen paliskuntien kanssa toiminnan aiheuttamien kaikkien haittojen minimoimisesta ja kompensoimisesta. Tarvittaessa tästä tulee määrätä.

4) **Lupamääräykset tulee tarkastaa määräajoin – tarkastaminen edellyttää poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seuranta**

Tukesin tulee tarkastaa kaivosluvan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseen liittyvät määräykset tietyin väliajoin. Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulisi seurata systemaattisesti, jotta lupamääräysten tarkistaminen perustuisi kaivostoiminnan aiheuttamiin todellisiin vaikutuksiin. Kaivosyhtiö on seurantaan varten hankkinut uusia GPS-pantoja. Seurannan tulee olla jatkuvaa ja siitä tulee raportoida säännöllisesti. Seurantaan varten voi perustaa esimerkiksi vuosittain ja tarpeen mukaan useamminkin kokoontuva yhteistyöryhmän, joka koostuu paliskuntien ja kaivosyhtiön edustajista. Poroihin ja poronhoitoon kohdistuvan seurannan lisäksi tulee seurantaohjelmassa tutkia myös ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia poron ravintokasveihin ja juomaveteen (raskasmetallit ym. haitalliset aineet). Seurannassa ilmenevät vaikutukset tulee pyrkiä estämään ja lieventämään ja kompensoida. Seurannan pelisäännöistä tulee sopia kirjallisesti paliskuntien kanssa, jotta se olisi säännöllistä ja kattavaa.

5) **Lupamääräysten tarkistaminen**

Lupamääräyksiä tulee tarkistaa seuraavan kerran siinä vaiheessa, kun kaivoksesta on tehty rakentamispäätös, hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista. Tällöin kaivostoiminnasta tiedetään enemmän ja sen vaikutuksia ja vaikutusten vähentämiseen tarvittavia määräyksiä voidaan täsmällisemmin arvioida.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Marja Anttonen, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi, +358 40
1247422

ma/ao

812/12.03.03.00.01/2021
LAUSUNTO 20.3.2024

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
PL 66
00521 Helsinki
(kaivosasiat@tukes.fi)

TERVOLA, SUHANGON KAIVOSPIIRILLE TARVITTAVAN APUALUEEN PERUSTAMINEN (PURKUPUTKEN RAKENTAMINEN) / KL2023:0001

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa Suhangon kaivospiirille tarvittavan apualueen perustamisesta. Lausuntopyynnön yhteydessä museolle on toimitettu Lupahakemus kaivoksen apualueen perustamiseksi (Suhanko Arctic Platinum Oy, 23.1.2024), Selvitys yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta (Suhanko Arctic Platinum Oy, 23.1.2024) sekä Purkuputken yleissuunnitelman Yleissuunnitelmaselostus (AFRY Finland Oy, 28.2.2023).

Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Tornionlaakson museo arvioi hanketta arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman näkökulmasta toimialueeseensa kuuluvan Tervolan kunnan alueella. Tornionlaakson museo on lausunut Suhangon kaivoksen purkuputkea koskevasta ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) menettelyn soveltamistarpeesta 19.1.2021, YVA-suunnitelmasta 30.8.2021 sekä YVA-selostuksesta 31.10.2022.

Suhanko Arctic Platinum Oy (SAP) hakee lupaa kaivoksen apualueen perustamislupaa purkuputkelle, jolla on tarkoitus mahdollistaa Suhagon kaivoksen purkuvesien johtaminen Kemijokeen. Putken päätepiste sijaitsee lupahakemuksen mukaan Kemijoessa Ossauskosken alajuoksulla Oinaansaaren kohdalla. Suunniteltu purkuputki olisi pituudeltaan noin 54 km, josta kaivospiirin ulkopuolella sijaitsisi 45 km. Purkuputkikäytävän leveys on 30 metriä ja apualueeseen sisältyy myös huoltoteitä ja -reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan noin 137 ha alueelle.

Tornionlaakson museon pyytää toimittamaan museolle tarkemmat purkuputken yleissuunnitelmaan liittyvät kartat.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Lupahakemuksessa on tunnistettu ja tuotu esiin pääosa suunnitellun kaivospiirin apualueen ja sen ympäristön maiseman ja kulttuuriympäristön kohteista ja alueista sekä arvioitu vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön rakentamis- ja toimintavaiheissa sekä toiminnan jälkeen. Lisäksi lupahakemuksessa on nostettu esiin haitallisten vaikutusten lieventämistoimia.

Suhangon kaivoshankkeen purkuputken ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta antamassaan lausunnossa Tornionlaakson museo on todennut, että arvioinnissa riittävällä tavalla huomioitu rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema. Ottaen huomioon purkuputken ja siihen liittyvien huoltoteiden ja -reittien toteuttamistavan sekä sijainnin, voidaan vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön pitää kohtalaisina tai melko vähäisinä. Putkilinja on havaittavissa maisemassa puuttomana alueena, jonka kasvillisuuden muodostuminen kestää muutaman vuoden. Linjaa seuraavat huoltoreitit lisäävät avointa aluetta jonkin verran.

Toiminnan lopettamisen jälkeen tulee huolehtia purkuputkilinjan maisemoitumisesta ja varmistaa muun muassa puuston kasvu metsäalueilla. Tornionlaakson museolla ei ole muilta osin huomautettavaa Suhangon kaivospiirille tarvittavan apualueen perustamisesta rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman osalta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaivoksen apualueen lupahakemuksessa (Suhanko Arctic Platinum Oy 23.1.2024) kappaleessa 7.4.8 Maisema- ja kulttuuriperintö on huomioitu munaisjäänökset apualueen varrelta.

Purkuputkilinjauksessa muinaisjäänökset huomioidaan kiertämällä ne. Purkuputkilinja lähimpänä sijaitsevat muinaisjäänöskohteet tulee merkata maastossa, jotta puuttoman käytävän raivausvaiheessa sekä putken ja huoltoteiden rakentamisvaiheessa voidaan erottaa kohteet maastossa.

Maastossa merkattavat kohteet:

Konttijärvi, kivikautinen asuinpaikka (1000023155)

Piilolampi 2, pyyntikuoppa (1000011849)

Konttijoki 1, pyyntikuoppa (1000011848)

Konttijoki 2, kivikautinen asuinpaikka (1000011846)

Lintuaapa, hiilimiilu (1000043920)

Maanmuokkaus ei muinaisjäänösalueella ole sallittua. Ajolinjat on suunniteltava siten, että rakenteiden päältä ei ajeta. Tarvittaessa ajolinjat on muinaisjäänösalueella suojattava oksa- tai latvuskerroksella. Muinaisjäänösalueta ei saa käyttää puun tai energiapuun varastointiin. Jos muinaisjäänösalueella on suoritettava hakkuita, työt tulee tehdä muinaisjäänösalueen osalta kantavan maan aikaan. Muinaisjäänöksen päällä ja sen välittömässä läheisyydessä kasvavat puut tulee poistaa jättäen ne korkeiksi kannoiksi merkinä muinaisjäänöksestä.

Lisäksi on varmistettava, että tiedot muinaisjäänöksestä siirtyvät kaikille alueella työskenteleville.

Lupahakemuksen karttojen perusteella kaivoksen apualueeseen on esitetty Kemijoen Itäpuolentieltä liittyviä purkuputken huoltoteille. Kyseiset huoltoteiden liittymät eivät olleet mukana purkuputken YVA-menettelyssä, eikä niiden osalta ole tehty arkeologista inventointia. Jos alueella on tarvetta parantaa tai laajentaa olemassa olevaa tietä tai suorittaa muita maaperään kajoavia toimenpiteitä, on tien ympäristössä suoritettava arkeologinen inventointi. Myllykönkäätientien vieressä, pohjoispuolella si-

jaitsee kaksi tunnettua muinaismuistolaiilla (295/1963) suojeltua kiinteää muinaisjäännöskohdetta **Illinkangas**, kivikautinen asuinpaikka (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 845010035) ja **Kortejänkä 1–2**, kivikautinen asuinpaikka (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000020348). Kohteiden nykytila ja aluerajaus on tarkistettava.

Tietoa muinaisjäännöskohteista löytyy Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta:

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Lupahakemuksessa kaivoksen apualueen perustamiseksi on lyhyesti arvioitu yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa (kappale 9.10). Tornionlaakson museo huomauttaa, että arvioinnissa ei ole huomioitu kaikkia Tervolan ja Simon kuntien alueilla vireillä olevia tuulivoimahankkeita.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta rakennustutkija Teija Ylimartimo. Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on vs. arkeologi Laura Ohenoja (laura.ohenoja@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Titta Kallio-Seppä
museonjohtaja

Laura Ohenoja
arkeologi, vs.

Tiedoksi Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lapin ELY-keskus, Maankäyttö ja ympäristövaikutukset yksikkö
Lapin maakuntamuseo
Tervolan kunta

26.3.2024

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Hakija: Suhanko Arctic Platinum Oy
Lupatunnus: KL2023:0001
Alueen nimi: Suhanko
Alueen sijainti: Tervola

TERVOLAN KUNNAN LAUSUNTO SUHANGON KAIVOSPIIRILLE TARVITTAVAN APUALUEEN PERUSTAMISESTA (PURKUPUTKEN RAKENTAMINEN)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Tervolan kunnan lausuntoa Suhangon kaivospiirille tarvittavan apualueen perustamisesta 31.3.2024 mennessä.

Tervolan kunta on käsitellyt Suhangon kaivoshankkeeseen liittyviä asioita vuosien 2002–2024 välisenä aikana yhteensä 29 kertaa. Käsittely- ja suunnitteluprosessin aikana on tullut selville, että hankkeesta vaaditut selvitykset sekä ympäristövaikutusten arvioinnin laadinta ovat olleet tarpeellisia. Näiden selvitysten perusteella Tervolan kunnanhallitus on 14.11.2022 lausunut, ettei hyväksy purkuputken sijoittamista Kemijokeen, vaan purkuvedet tulee johtaa suoraan Perämereen.

Kaivoshanketta on kunnan lausunnosta huolimatta valmisteltu siten, että kaivoksen purkuvedet johdettaisiin purkuputken kautta Kemijokeen. Suhangon kaivoksen ja rikastamon ympäristö- ja vesitalouslupaa sekä toiminnan aloittamis- ja valmistelulupaa koskevassa lausunnossa Tervolan kunta on esittänyt lausuntonaan, että "lupahakemuksien perustana olevat hakemusasiakirjat on esitetty laajalti ja niissä on laajalti esitetty kaivoshankkeen ympäristö- ja vesiasioita, eli niitä tietoja, jotka ovat lupakäsittelyn perusteena.

Erityistä huomiota toivotaan kohdistettavan kaivosvesien käsittelyyn ja vesien johtamiseen, purkuvesien laadulle asetettaviin lupaehtoihin ja kaivoskemikaalien käyttöön sekä rikastushiekka-altaan pohjarakenteen tiivyyteen ja kestävyYTEEN. Kaivosalueen vedenkäsittelyssä tulee pyrkiä suljettuun kiertoon. Jätevesien käsittelyn jälkeen purkuputkeen johdettavan veden laatua tulee seurata vedestä otettavilla näytteillä. Lähtevästä vedestä tulee seurata muun ohella ksantaattipitoisuutta. Lupaehdoissa tulee huomioida patosuunnitelmien kolmannen osapuolen tekemässä arvioinnissa havaitut riskit ja niiden poistaminen. Lisäksi lupaehdoissa tulee huolehtia siitä, että mahdollinen kaivostoiminta ei aiheuta haitallisia vaikutuksia ympäristöön.

Mahdollisten onnettomuus- yms. häiriötilanteiden vuoksi alueelle tulee lupaehdoissa edellyttää rakennettavaksi toinen tieyhteys Suolijoen kautta.

26.3.2024

Tervolan kunta toteaa, että aineiston perusteella on sen käsityksen mukaan mahdollista käsitellä lupahakemukset Pohjois-Suomen Aluehallintovirastossa. ”

Nyt lausuttavana olevan Suhangon kaivoksen apualueen osalta Tervolan kunta toteaa lausuntonaan, että suunniteltu purkuputki ja purkuputken kautta johdettavat kaivosalueen vedet vaikuttavat Kemijoen tilaan ja Kemijoen imagoon. Lisäksi apualue muodostaa noin 30 metriä leveän ja noin 45 kilometriä pitkän käytävän, jonka pinta-ala on lähes 137 ha. Hankkeella on siten negatiivisia vaikutuksia yleiseen ja yksityiseen etuun. Näin ollen esitettyä apualuetta ei tule perustaa, vaan purkuvedet tulee johtaa suoraan Perämereen.

Reutuaavan vesiosuuskunnan pohjavedenottoaluetta ja sieltä tuleva runkovesiputkea ei ole huomioitu purkuputken rakentamisen suunnittelussa. (Reutuaapa) Pohjavesialue sijaitsee purkuputken nähden noin neljän kilometrin päässä purkuputken linjasta Korkiakivalon alueella.

Lisäksi purkuputkilinjaus kulkee läheltä Anttilankankaan pohjavesialuetta, jolla sijaitsee Meri-Lapin Veden vedenottamo. Alueen vettä hyödynnetään Kemin ja Tornion vesihuollossa.

Pohjaveden suojeleminen perustuu Suomessa keskeisesti ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta.

Terveydensuojelun periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy (terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §).

Mikäli apualue päätetään perustaa, on toiminnan päätyttyä apualue ennallistettava ja purkuputki poistettava. Asetettavan vakuuden on katettava edellä mainitut kustannukset. Lisäksi apualue on rinnastettava kaivosalueeseen, jolloin mahdollisesta kaivoksesta johtuvista haitoista saadaan välillistä korvausta haitankärsijöille esim. kaivosveron muodossa.

Tervolan kunta

Mika Simoska
kunnanjohtaja

Laura Kantomaa
hallintojohtaja

77§

**LAUSUNTOPYYNTÖ: SUHANGON KAIVOSPIIRILLE
TARVITTAVAN APUALUEEN PERUSTAMINEN
(PURKUPUTKEN RAKENTAMINEN)**

Suhanko Arctic Platinum Oy hakee kaivoslain (621/2011) 34 § mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle nykyisen Suhangon kaivospiirin ulkopuolelle. Purkuputkihankkeen on tarkoitus mahdollistaa Suhangon kaivoksen purkuviesien johtaminen Kemijokeen, jonka avulla vältetään mahdolliset haitalliset vaikutukset latvavesistöille. Purkuputkeen johdettavaksi suunniteltu vesi on kaivosalueen toiminnoista kerättyä käsiteltyä vettä.

Suunnitellun purkuputken pituus tulisi olemaan noin 54 km, josta 45 km sijaitsee nykyisen kaivospiirin ulkopuolella. Apualueeseen sisältyy 30 m leveän ja 45 km pitkän purkuputkikäytävän lisäksi huoltoteitä ja -reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan yhteensä noin 137 hehtaarin alueelle.

Rajoitetun käyttö- ja muun oikeuden myöntämisestä toiselle kuuluvaan alueeseen kaivoksen apualueeksi säädetään kaivoslain 6 luvun 49 §:n 2 momentissa. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan maa- ja vesialueilla purkuputken ja tarvittavan huoltotiestön rakentamiselle, purkuputken asentamiselle sekä vesien johtamiselle putken kautta purkupaikkaan kaivospiirin ulkopuolelle.

Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Kaivoslaki 169 §:

Kaivosviranomainen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä kaivoslupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen.

Edellytyksenä määräykselle on, että täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Hakijayhtiö on todennut hakemuksessaan, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on myöntänyt kaivoslain (621/2011) nojalla Suhanko Arctic Platinum Oy:lle kaivosturvallisuusluvan Suhangon kaivospiirille. Kaivosturvallisuuslupa on voimassa toistaiseksi luvan lainvoimaiseksi tulosta.

Yhtiö esittää, ettei apualueen osalta sovellettaisi kaivoslain 12 luvun 121 §:ää kaivosturvallisuusluvan tarpeesta tai 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta.

Kaivoslaki 121 §:

Kaivoksen rakentamiseen ja tuotannolliseen toimintaan on oltava kaivosviranomaisen lupa (kaivosturvallisuuslupa).

Kun tuotannollisessa toiminnassa olevaa kaivosta laajennetaan uudella kaivosalueella, kaivosviranomaisen voi hakijan esityksestä kaivoslupapäätöksessä päättää, että kaivostoimintaa laajentavaan alueeseen ei sovelleta, mitä edellä 1 momentissa säädetään kaivosturvallisuusluvan tarpeesta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toteaa, ettei Suhangon kaivos ole tuotannollisessa toiminnassa, mutta kaivospiirin ja varsinaisten kaivostointojen osalta yhtiölle on jo myönnetty 23.11.2021 kaivosturvallisuuslupa. Päätöksen lupamääräyksen 9 mukaisesti kaivosturvallisuusluvan lupamääräykset tarkistetaan 1.6.2026 tai aikaisemminkin tarvittaessa.

Tiivistelmä hakemuksesta

Suhanko Arctic Platinum Oy hakee kaivoslain (621/2011) 34 § mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle nykyisen kaivospiirin ulkopuolelle. Purkuputkihankkeen on tarkoitus mahdollistaa kaivoksen purkuvesien johtaminen Kemijokeen, jonka avulla vältetään mahdolliset haitalliset vaikutukset latvavesistöille. Purkuputkeen johdettavaksi suunniteltu vesi on kaivosalueen toiminnoista kerättyä käsiteltyä vettä. Suunnitellun purkuputken pituus tulisi olemaan noin 54 km, josta 45 km sijaitsee nykyisen kaivospiirin ulkopuolella. Apualueeseen sisältyy 30 m leveän ja 45 km pitkän purkuputkikäytävän lisäksi huoltoteitä- ja reittejä. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan yhteensä noin 137 hehtaarin alueelle. Rajoitetun käyttö- ja muun oikeuden myöntämisestä toiselle kuuluvaan alueeseen kaivoksen apualueeksi säädetään kaivoslain 6 luvun 49 §:n 2 momentissa. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan maa- ja vesialueilla purkuputken ja tarvittavan huoltotiestön rakentamiselle, purkuputken asentamiselle sekä vesien johtamiselle putken kautta purkupaikkaan kaivospiirin (nro 5426/1a) ulkopuolelle. Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Suhangon kaivoshankealue sijaitsee Ranuan kunnassa noin 45 km Rovaniemen eteläpuolella. Suhangon voimassa oleva kaivospiiri (nro 5426/1a) on 4 144 ha laajuinen. Purkuputki sijoittuu Ranuan ja Tervolan kuntien alueille itä-länsisuuntaisesti, päättyen Kemijokeen Ossauskosken alajuoksulle (Kuva 6 1). Tähän mennessä arvioitujen malmivarojen perusteella, Suhangon kaivospiirin alueelle suunnitellut Konttijärven ja Ahmavaaran avolouhokset, sekä kaivospiiriltä noin viisi kilometriä koilliseen suunniteltu Suhanko Pohjoinen avolouhos mahdollistavat noin 22 vuoden tuotantovaiheen. Tuotantovaiheessa kaivoksen arvioidaan työllistävän suoraan noin 400 työntekijää minkä lisäksi alueella työskentelee tilanteen mukaan 300–600 urakoitsijaa.

Hakemuksen kohteena oleva apualue sijoittuu pääosin Länsi-Lapin maakuntakaavan maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkitylle alueelle. Länsipäässään hakemusalue sijoittuu voimassa olevalle Tervolan Kemijokivarren osayleiskaavan alueelle. Tervolan Kemijokivarren

osayleiskaavan alueelle sijoittuvat kaavamerkinnot on otettu huomioon suunniteltaessa purkuputkireitin sijoittumista ja rantautumispaikkaa. Kaavan alueella apualue on sijoitettu metsätalousvaltaiselle alueelle, millä on pyritty välttämään mm. asutukselle, virkistykselle ja suojelulle varattuja alueita.

Purkuputken apualueen ympäristö- ja maankäyttövaikutusten arviointi perustuu ensisijaisesti kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiin sekä ympäristölupahakemukseen, ja niitä varten laadittuihin selvityksiin, tutkimuksiin ja mallinnuksiin. Purkuputken rakentamisesta voi aiheutua maankäytölle välillisiä melu-, värinä ja pölyhaittoja, jotka rajoittuvat kuitenkin suhteellisen pienelle alueelle ja ovat lyhytaikaisia. Purkuputken käyttö ei rajoita myöskään alueen nykyisiä virkistyskäyttömuotoja, ainoastaan rakentamisvaiheessa voi koitua lyhytaikaista häiriötä. Purkuputkea varten haettava apualue kulkee kahden malminetsintälupahakemusalueen läpi, mille on saatu luvanhakijoiden suostumus.

Purkuputken rakentamisaikana voi aiheutua poronhoidolle häiritsevää melua ja pölyämistä, mutta haitat voidaan minimoida ajoittamalla rakennustyöt erityisen herkkien erotus- ja vasonta-aikojen ulkopuolelle. Kaivoksen toiminnan aikana purkuputkella ei ole suoria laidunvaikutuksia poronhoitoon eikä purkuputkilinja muodosta poroille kulkuestettä tai häiriötä maastossa. Toimintavaiheessa apualueella tehdään ainoastaan pienimuotoisia huoltokäyntejä ja -toimenpiteitä. Apualueen linjaus ja uudet huoltoreitit kulkevat suurimmaksi osaksi olemassa olevien metsäautoteiden varsilla, minkä avulla porojen luontaisten kulkureittien muuttuminen on pyritty minimoimaan.

Apualueelle sijoittuvalla purkuputkella ei ole vaikutusta Ala-Kemijoen vesimuodostuman kemialliseen tilaan eikä hanke vaaranna hyvän ekologisen potentiaalin saavuttamiseksi esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista. Apualueella ei ole myöskään vaikutusta purkuputkilinjauksen reitillä olevien vesistöjen ekologiseen tai kemialliseen tilaan. Purkuputken kautta johdettava kaivoksen käsitelty ylitevesi ei myöskään vaikuta Kemijoen vesimäärään, vedenkorkeuteen tai lämpötilaan. Purkuputki alittaa Ruonajoen latvan, useita Konttijoen ja Vähäjoen sivupuroja sekä nimettömiä metsäoja ja puroja. Purkuputken rakentamisesta aiheutuu lyhytkestoinen vesieliöihin, kaloihin ja rapuihin kohdistuva haitta ja kalastus voi estyä väliaikaisesti.

Apualueelle sijoittuvan purkuputken vaikutukset maa- ja kallioperään ovat paikallisia ja vähäisiä. Apualueen Kemijoen puoleisessa päässä esiintyy happamia sulfaattimaita, jotka huomioidaan purkuputken rakennustöitä suunniteltaessa. Suunnittelun avulla pyritään välttämään tarpeetonta happamien sulfaattimaiden kaivuuta purkuputkea asennettaessa. Toiminnan aikana purkuputkella ei ole vaikutusta maa- tai kallioperään. Pohjavesiolosuhteisiin tai pohjaveden laatuun liittyvät vaikutukset ovat hyvin vähäisiä tai niitä ei ole lainkaan.

Purkuputkesta ei aiheudu vaikutuksia Natura-alueisiin tai muihin suojelualueisiin. Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin ovat kokonaisuudessaan vähäisiä ja rajoittuvat apualueelle. Purkuputkella ei myöskään ole vaikutuksia muinaisjäännöksiin. Maisemaan kohdistuvia vaikutuksia vähentää se, että putkilinja kulkee suurimman osan matkaa olemassa olevan tiestön vierellä, jolloin tarve puuston kaatamiselle linjalta on vähäinen. Toimintavaiheessa kasvillisuuden annetaan osittain kasvaa linjalle, jolloin putken havaitseminen maastossa hankaloituu. Apualueelle sijoittuvan purkuputken vaikutukset eläimistöön keskittyvät lähinnä rakentamisaikaan, jolloin ne ovat väliaikaisia. Toimintavaiheessa vaikutukset ovat vähäisiä ja ne liittyvät putkilinjan huoltoraivauksiin ja mahdollisiin huoltotöihin.

Kaivostoiminnan loputtua purkuputken sulkemistoimenpiteet voidaan aloittaa, kun kaivannaisjätteiden jätealueiden passiivinen suotovesien hallinta (peittorakenteet) on saatu varmistettua ja aktiiviselle vesienhallinnalle ei ole enää tarvetta. Purkuputki on tarkoitettu jättämään toiminnan loputtua maaperään ympäristövahinkojen minimoimiseksi. Ympäristölle koitua haitta on huomattavasti pienempi, mikäli putki jätetään paikoilleen, ja vain maan pinnalle ulottuvat rakenteet poistetaan ja täytetään maa-aineksella.

Lausunto tulee toimittaa viimeistään 31.3.2024 mennessä.

LIITE 3

Lausuntopyyntö, Suhanko kuuleminen, Suhanko liitteet

Suhangon kaivoksen apualueen suunniteltu pinta-ala on noin 137 ha. Apualueelle on suunniteltu sijoitettavaksi Suhangon kaivosalueen purkuputki, jonka kautta kaivoksen purkuvedet johdettaisiin Kemijokeen. Apualueen pituus olisi noin 45 km ja leveys noin 30 metriä.

LIITE 4

Tervolan kunnan lausunto (jaetaan ennen kokousta)

Kunnanjohtajan päätösehdotus:

Tervolan kunta antaa liitteenä olevan lausunnon Suhangon kaivospiirille tarvittavasta apualueesta.

Päätös:

Lausuntoon tehtiin seuraava lisäys:

Reutuaavan vesiosuuskunnan pohjavedenottoaluetta ja sieltä tulevaa runkovesiputkea ei ole huomioitu purkuputken rakentamisen suunnittelussa. (Reutuaapa) Pohjavesialue sijaitsee purkuputkeen nähden noin neljän kilometrin päässä purkuputken linjasta Korkiakivalon alueella. Lisäksi purkuputkilinjaus kulkee läheltä Anttilankankaan pohjavesialuetta, jolla sijaitsee Meri-Lapin Veden vedenottamo. Alueen vettä hyödynnetään Kemian ja Tornion vesihuollossa.

Pohjaveden suojelu perustuu Suomessa keskeisesti ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän

pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta.

Terveydensuojelun periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy (terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §.

Esitetty lausunto hyväksyttiin lisäyksin yksimielisesti.

Tiedoksi:

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Otteen oikeaksi todistaa

Tuula Tauriainen
toimistosihteeri
Tervolassa, 27.3.2024

KOKOUSAIKA	Maanantaina 25.3.2024 klo 16:00 –
KOKOUSPAIKKA	Kunnanhallituksen kokoushuone
KÄSITELTÄVÄT ASIAT	
64 §	KUNNANHALLITUKSEN KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS 1
65 §	KUNNANHALLITUKSEN PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS.....3
66 §	TIEDOKSI MERKITTÄVÄT ASIAT 6
67 §	HALLINTOKUNTIEN PÖYTÄKIRJAT 8
68 §	VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSET.....11
69 §	VAIKUTTAMISTOIMIELIMIEN PÖYTÄKIRJAT JA MUISTIOT.....13
70 §	VAALIKULJETUKSET 14
71 §	KYLÄYHDISTYSTEN JA TOIMIKUNTIEN VUOSITTAISET TOIMINTA-AVUSTUKSET.....16
72 §	KYLIEN VIIHTYISYYTTÄ LISÄÄVIEN HANKKEIDEN AVUSTAMINEN VUONNA 2023 / SELVITYS AVUSTUSTEN KÄYTÖSTÄ 17
73 §	TESTAMENTIN TOIMEENPANO/VUODEN 2023 KÄYTTÖSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN/VUODEN 2023 RAPORTTI 24
74 §	KUNNIAMERKKIESITYSTEN TEKEMINEN LAPIN ALUEHALLINTOVIIRASTOLLE 26
75 §	LUOTTOKORTTIEN HANKINTA JA KÄYTÖN PERIAATTEET 27
76 §	LAUSUNTOPYYNTÖ LAPIN HYVINVOINTIALUEEN TALouden SOPEUTTAMISOHJELMASTA 29
77 §	LAUSUNTOPYYNTÖ: SUHANGON KAIVOSPIIRILLE TARVITTAVAN APUALUEEN PERUSTAMINEN (PURKUPUTKEN RAKENTAMINEN) 30
78 §	SOPIMUS ELINKEINO- JA KEHITTÄMISPALVELUJEN OSTAMISESTA TERVOLAN ELINEINOYHTIÖ OY:LTÄ/SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN.....35
79 §	VALTUUTETTUIJEN TEKEMÄT ALOITTEET VUONNA 2023.....38
80 §	VUODEN 2023 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN KÄSITTELY JA

	KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ	44
81 §	VUODEN 2023 TILINPÄÄTÖS	46
82 §	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	51
83 §	4H-NUORTEN STIPENDIT 2024	52
84 §	VUOKRIEN INDEKSITARKISTUKSET	53
85 §	TORNION VARASTOT OY:N MAANVUOKRASOPIMUKSEN JATKAMINEN TILALLA TERVASVEITSI (ENT. ALAROMSI).....	54
	OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS	56
Puheenjohtaja		Eero Ylimartimo

KOKOUSAIKA	Maanantaina 25.3.2024 klo 16:00 – 19.02	
KOKOUSPAIKKA	Kunnanhallituksen kokoushuone	
OSALLISTUJAT Päätöksentekijät	Ylimartimo Eero Oinas Riikka Salmi Veli Kaasila Hanna-Leena Puikko Raimo	puheenjohtaja varapuheenjohtaja varajäsen jäsen jäsen
Muut osallistujat	Keränen Pertti Lampela Eero Vaara Jorma Simoska Mika Kantomaa Laura	kunnanvaltuuston puheenjohtaja kunnanvaltuuston I varapuheenjohtaja kunnanvaltuuston II vpj, (poissa § 78) kunnanjohtaja, esittelijä, (poissa § 78) vs. hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä
Poissa	Hietanen Ari	jäsen
ALLEKIRJOITUKSET	Puheenjohtaja Eero Ylimartimo	Pöytäkirjanpitäjä Laura Kantomaa
LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	Todettiin	
PÄÄTÖKSENTEKOTAPA	Varsinainen kokous	
KÄSITELLYT ASIAT	§:t	64-85
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS Aika ja paikka	Sähköpostitse 27.3.2024 klo 9.00	
Allekirjoitukset	Riikka Oinas	Hanna-Leena Kaasila
PÖYTÄKIRJA YLEISESTI NÄHTÄVÄNÄ Aika ja paikka	Pöytäkirja julkaistu 28.3.2024 yleisessä tietoverkossa osoitteessa http://tervola.ktweb.fi	
Todistaa	Vs. hallintojohtaja	Laura Kantomaa
Pöytäkirjanotteen oikeaksi ja sen, ettei päätöksestä ole valitettu, todistaa		

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa:

Pöytäkirjan pykälät **64-74, 76-77, 79-82, 84**

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

Pöytäkirjan pykälät **75, 78, 83, 85**

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n /muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

Pöytäkirjan pykälät ja valituskiellon perusteet

xx

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Pöytäkirjan pykälät **75, 78, 83, 85**

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen kunnanviraston aukioloajan päättymistä.

Tavallinen tiedoksianto

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa *asianosaisen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Pöytäkirja on julkaistu **28.3.2024** yleisessä tietoverkossa osoitteessa <http://tervola.ktweb.fi>.

Todisteellinen tiedoksianto

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on luovutettu asianosaiselle tai hänen lailliselle edustajalleen. Postitse saantitodistusta vastaan lähetetystä asiakirjasta katsotaan asianosaisen saaneen tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana.

Käytettäessä todisteellista sähköistä tiedoksiantoa päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun asiakirja on noudettu viranomaisen osoittamalta palvelimelta, tietokannasta tai muusta tiedostosta.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on

Toimielin:	Tervolan kunnanhallitus
Posti- ja käyntiosoite:	Keskustie 81, 95300 TERVOLA
Sähköpostiosoite:	tervolan.kunta(at)tervola.fi
Puhelinnumero:	040 124 2411

Kunnanviraston aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.30 - 15.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Asiamiehen on liitettävä oikaisuvaatimukseen valtakirja, kuten hallintolain 12 §:ssä säädetään.

Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu

Oikaisuvaatimuskäsittely on maksutonta.

Asianosaiselle lähetettävään oikaisuvaatimusohjeeseen merkitään lähettämispäivä:

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi kirjeellä, joka on lähetetty . .2024

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi todisteellisella tiedoksiannolla, joka on

* lähetetty kirjeitse saantitodistuksella __.__.2024

* annettu asianosaiselle . .2024

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköpostilla, joka on lähetetty 27.3.2024

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi todisteellisella sähköisellä tiedoksian-nolla, joka on lähetetty . .2024

TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTOLLE

Asia Vastine Suhangon kaivoksen apualuetta koskevaan lupahakemukseen (KL2023:0001) annettuihin lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin

Vastineen antaja

Suhanko Arctic Platinum Oy ("Yhtiö")
Ahjotie 7
96320 ROVANIEMI
y-tunnus 2855223-7

1	TAUSTAA.....	4
2	YLEISTÄ.....	4
2.1	Apualuetta koskevaan lupamenettelyyn sovelletaan mitä kaivosluvasta säädetään	4
2.2	Kaivoslain mukainen lupaharkinta on oikeusharkintaa	5
2.3	Luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät	5
2.4	Luvan myöntämiselle ei ole estettä.....	5
2.5	Päästöjä koskevat lupamääräykset annetaan ympäristöluvassa	7
2.6	Toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot korvataan.....	7
3	LAUSUNNOT	8
3.1	Lapin liitto.....	8
3.2	Tornionlaakson museo	8
3.3	Tervolan kunta.....	10
3.4	Metsähallitus	12
3.5	Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus.....	13
3.6	Paliskuntain yhdistys.....	15
4	MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET.....	17
4.1	Reijon yhteismetsä	17
4.2	Färivaaran kylätoimikunta.....	18
4.3	Yksityishenkilö ( ).....	19
4.4	Yksityishenkilö ( )	20
4.5	Yksityishenkilö ( )	20
4.6	Yksityishenkilö ( )	21
4.7	Yksityishenkilö ( ).....	22
4.8	Yksityishenkilö ( )	22
4.9	Yksityishenkilö ( ).....	24
4.10	Yksityishenkilö ( )	25
4.11	Yksityishenkilö ( )	26
4.12	Yksityishenkilö ( ).....	27
4.13	Yksityishenkilö ( )	28
4.14	Yksityishenkilö ( )	34
4.15	Yksityishenkilö ( )	36
4.16	Yksityishenkilöt ( ).....	36

4.17 Yksityishenkilö ( )	37
4.18 Yksityishenkilö ( )	42
4.19 Rajat Lapin Kaivoksille ry	45
5 LOPUKSI	48

1 TAUSTAA

Yhtiö on jättänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ("**Tukes**") hakemuksen kaivoksen apualueen ja rajoitetun käyttöoikeuden perustamiseksi purkuputken ja tarvittavan huoltotiestön rakentamiseksi ("**lupahakemus**"). Lupahakemus sisältää kaivoslain (621/2011) 169 §:n mukaisen hakemuksen purkuputken rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Lupahakemuksen kohteena olevan apualueen pinta-ala on noin 137 hehtaaria ja suunnitellun purkuputken pituus noin 54 kilometriä, josta 45 kilometriä sijaitsee nykyisen Suhangon kaivospiirin (nro 5426/1a) ulkopuolella.

Purkuputken ympäristövaikutuksia on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, "**YVA-laki**") ja asetuksen (277/2017, "**YVA-asetus**") mukaisessa menettelyssä ("**YVA-menettelyssä**"), josta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ("**ELY-keskus**") on yhteysviranomaisena antanut perustellun päätelmänsä 15.12.2022.

Kaivoslupamenettelyn lisäksi Yhtiö on käynnistänyt ympäristönsuojelulain (527/2014) ja vesilain (587/2011) mukaisen lupamenettelyn jättämällä 28.4.2023 Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ("**AVI**") Suhangon kaivoshanketta koskevan ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen ("**ympäristölupahakemus**"), jossa suunniteltu purkuputki on huomioitu.

Yhtiö esittää alla vastineensa lupahakemuksen johdosta annettuihin lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin.

Vastinekokonaisuuden luettavuuden helpottamiseksi vastine on jaettu väliotsikoin kaivosviranomaiselle toimitettuihin lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin. Lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä esitetyt näkökohdat ja näkemykset on esitetty harmaalla tekstillä kursivoituna ja sisennettynä. Yhtiön vastine on esitetty mustalla tekstillä sisentämättömänä.

2 YLEISTÄ

2.1 Apualueetta koskevaan lupamenettelyyn sovelletaan mitä kaivosluvasta säädetään

Nyt käsillä olevassa asiassa on kyse kaivoksen apualueen määräämistä koskevasta hakemuksesta.

Kaivoslain 19 §:n 2 momentin mukaan kaivoksen apualueeksi voidaan määrätä sellainen kaivostoiminnan kannalta välttämätön kaivosalueen vieressä sijaitseva alue, joka on tarpeen esimerkiksi vesijohtoja, viemäreitä tai vesien käsittelyä varten.

Kaivoslaissa ei ole erillistä apualueita koskevaa lupamenettelyä, vaan lupamenettelyyn sovelletaan mitä kaivosluvasta säädetään.

2.2 Kaivoslain mukainen lupaharkinta on oikeusharkintaa

Kaivoslain mukainen lupaharkinta on lain 45 §:n nojalla oikeusharkintaa, mikä tarkoittaa sitä, että hakemuksen mukaiselle toiminnalle tulee myöntää lupa, mikäli laissa säädetty edellytykset luvan myöntämiseksi täyttyvät eikä luvan myöntämiseksi ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä ja esteistä säädetään kaivoslain 47 ja 48 §:ssä ja luvassa annettavista lupamääräyksistä kaivoslain 52 §:ssä.

2.3 Luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät

Kaivoslain 47 §:ssä säädetään luvan myöntämisen edellytyksistä. Yhtiön lupahakemuksen perusteella luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä lupamenettelyn aikana ole tullut esille mitään sellaista seikkaa, joka antaisi aiheen arvioida asiaa toisin. Yleisenä huomiona Yhtiö toteaa, että purkuputkilinja on suunniteltu siten, että siitä aiheutuvat vaikutukset yleiselle ja yksityiselle edulle ovat mahdollisimman vähäiset. Pääosan matkaa purkuputkilinja kulkee metsäisillä alueilla, mutta muutamilla kohdilla myös peltoalueiden vierellä tai lävitse.

Kokonaisuutena arvioiden hankkeesta ei aiheudu kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Purkuputken rakentamista varten tarvitaan noin 20–30 metrin levyinen puuton käytävä. Purkuputki sijoitetaan kokonaisuudessaan maahan noin 1–3 metrin syvyyteen, ensisijaisesti olemassa olevien teiden viereen, jolloin suurimmaksi osaksi purkuputki ei estä maa-alueiden tavanomaista käyttöä.

2.4 Luvan myöntämiseksi ei ole estettä

Kaivoslain 48 §:n 1 momentin mukaan kaivoslupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä

ilmenneistä syistä hakijalla ei ole käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeellista asiantuntemusta tai riittäviä taloudellisia edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta. Hakija on esittänyt lupahakemuksessa selvityksen hakijan asiantuntemuksesta ja taloudellisista edellytyksistä ryhtyä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan sekä suunnitelmansa kaivostoiminnan aloittamisesta. Nyt käsillä olevassa asiassa yksikään edellä mainituista luvan myöntämisen esteistä ei ole käsillä eikä lupamenettelyn aikana ole tullut esille mitään sellaista seikkaa, joka antaisi aiheen arvioida asiaa toisin.

Pykälän 2 momentin mukaan lupaa ei saisi myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaisi vaaraa yleiselle turvallisuudelle, huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia taikka heikentäisi merkittävästi paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voitaisi lupamääräyksen poistaa.

Nyt käsillä oleva purkuputkilinja sijoittuu itäpäässä voimassa oleville Suhangon kaivosalueen osayleis- ja asemakaava-alueille. Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella pääosa putkireitistä sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkityllä alueella. Purkuputki rakennetaan asumattomalle tai harvaan asutulle alueelle siten, että rakentamisessa ja sijoittamisessa hyödynnetään mahdollisimman paljon olemassa olevaa tieinfrastruktuuria. Kuten edellä todettu, pääosan matkaa purkuputkilinja kulkee metsäisillä alueilla, mutta muutamilla kohdilla myös peltoalueiden vierellä tai lävitse.

Kuten edellä luvussa 1 on todettu, purkuputken ympäristövaikutuksia on arvioitu YVA-menettelyssä. YVA-menettelyyn ovat saaneet osallistua kaikki ne, joihin hanke voi vaikuttaa. Perustellussa päätelmässä ELY-keskus on katsonut, että arviointimenettelyssä saatujen tulosten perusteella hankkeen ympäristö- ja vesistövaikutukset ovat siinä määrin vähäiset, että hankkeen toteuttamiselle ei ole estettä.

Purkuputkilinja, joka kulkee metsäisillä alueilla, peltojen ja olemassa olevien teiden vierellä, on suunniteltu siten, että sen aiheuttamat vaikutukset yleiselle turvallisuudelle, ympäristölle ja asutus- ja elinkeino-oloihin ovat mahdollisimman vähäiset. Sen sijaan hankkeella on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja aluetalouteen. Kyseessä on kooltaan kansallisesti mittava kaivoshanke, jonka kokonaisinvestointi on miljardiluokkaa. Tuotantovaiheessa kaivoksen arvioidaan työllistävän suoraan noin 400 työntekijää. Kaivoksen rakentaminen tulee viemään 2–3 vuotta ja tänä aikana työpaikkoja on arvioitu syntyvän noin 1 000. Kaivos maksaisi vuosittain merkittävät määrät yhteisöveroa, kiinteistöveroa ja kaivosveroa.

Kaikki Suhangon kaivoksen tuottamat kaivosmineraalit, lukuun ottamatta kultaa, ovat Euroopan Unionin kriittisiksi luokittelemia raaka-aineita, joiden tuottaminen on välttämätöntä nykyaikaisen yhteiskunnan rakentamista ja ylläpitoa varten, sekä Euroopan pyrkiessä kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tämä edellyttää riippumattomuuden varmistamista kriittisten raaka-aineiden saannin osalta. Suhangon tuleva kaivos vastaa osaltaan Euroopan kriittisten raaka-aineiden kysyntään.

Yhtiö toteaa, ettei hankkeella ole YVA-menettelyn perusteella merkittäviä ympäristö- tai vesistövaikutuksia eikä muistutuksissa ja mielipiteissä esitetyt huolet hankkeen vaikutuksista anna aiheutta arvioida asiaa toisin. Tätä tukee myös viranomaisten, kuten Lapin liiton ja ELY-keskuksen, lupahakemuksesta antamat lausunnot.

2.5 Päästöjä koskevat lupamääräykset annetaan ympäristöluvassa

Kuten edellä luvussa 1 on todettu, hanketta koskeva ympäristölupahakemus on samanaikaisesti tämän kaivoslupahakemuksen kanssa vireillä AVI:ssa. Ympäristöluvassa annetaan määräyksiä muun muassa päästöistä ja niiden vähentämisestä, jätteistä ja jätehuollosta sekä maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä. Nyt käsillä olevassa kaivoslupa-asiassa sovelletaan kaivoslain säännöksiä eikä Tukes siten anna kaivosluvassa ympäristönsuojelulain nojalla annettavia lupamääräyksiä.

2.6 Toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot korvataan

Kaivoksen apualueen edellyttämä rajoitettu käyttöoikeus, joka vastaa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 161 §:n mukaista rasitetta, lunastetaan kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa.

Kaivostoimituksessa, jossa asianosaisia ovat hakijan lisäksi kaikki ne, joiden oikeutta tai etua asia välittömästi koskee, määrätään muun muassa maanomistajille korvaukset apualueen käyttämisestä aiheutuvasta haitasta tai vahingosta täyden korvauksen periaatetta noudattaen, elleivät kaivostoiminnan harjoittaja ja maanomistajat ole sopineet korvauksista erikseen. Lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä esitettyjä vaatimuksia korvauksista ei siten tule käsitellä nyt käsillä olevassa lupamenettelyssä, vaan korvaukset haitoista ja vahingoista sovitaan joko asianosaisten kesken tai niistä määrätään luvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa.

3 LAUSUNNOT

3.1 Lapin liitto

Lapin liitto viittaa YVA-selostuksesta 27.10.2022 antamaansa lausuntoon, jossa se on nostanut esille sen, että Kemijoki on kansallisen kalastrategian yksi kärkikohteista. Lapin liitto pitää tärkeänä, että purkuputken vaikutusten arvioinnissa huomioidaan riskit koskien paikallisia ja vaeltavia kalalajeja. Myös seurannan tärkeys ja sen tulosten avoin tiedottaminen nostettiin esiin.

Hankkeen kalastovaikutukset on arvioitu hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä ja kuvattu hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ("**YVA-selostus**"). Arvioinnissa on otettu huomioon purkuputken rakentamisen vaikutukset kalastukseen ja kalastoon, erityisesti vaelluskalojen Kemijokeen palauttamista koskien.

Yhtiö pyytää huomioimaan, että hankkeen ympäristövaikutuksia, vaikutusten hallintaa ja seurantaa koskeva yksityiskohtaisempi arviointi tapahtuu AVI:ssa vireillä olevassa ympäristölupamenettelyssä, jonka yhteydessä myös purkuputkihankkeen kalastovaikutukset ja niihin liittyvien lupamääräysten tarve tulee yksityiskohtaisesti arvioiduksi.

Nyt käsillä olevan kaivoksen apualueita koskevan lupa-asian ratkaisemisen kannalta merkityksellistä Lapin liiton lausunnon osalta on se, ettei purkuputken sijoittaminen esitettyyn paikkaan vaaranna voimassa olevien maakuntakaavojen toteuttamista eikä alueen käyttämistä kaavoissa varattuun käyttötarkoitukseen.

3.2 Tornionlaakson museo

Museo pyytää toimittamaan museolle tarkemmat purkuputken yleissuunnitelmaan liittyvät kartat.

Yhtiö on toimittanut Tornionlaakson museolle purkuputken yleissuunnitelmaan liittyvät tarkemmat kartat.

Lausunnon mukaan vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön voidaan pitää kohtalaisina tai melko vähäisinä. Toiminnan lopettamisen jälkeen tulee huolehtia purkuputkilinjan maisemoitumisesta ja varmistaa muun muassa puuston kasvu metsäalueilla.

Yhtiö toteaa, että toiminnan lopettamisen jälkeen alue kunnostetaan, siistitään sekä saatetaan mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Toiminnan päätyttyä kasvillisuuden ja puuston annetaan palautua putkikäytävälle.

Purkuputkilinjaa lähimpänä sijaitsevat muinaisjäännöskohteet tulee merkata maastossa. Maastossa merkattavat kohteet: Konttijärvi, kivikautinen asuinpaikka (1000023155); Piilolampi 2, pyyntikuoppa (1000011849); Konttijoki 1, kivikautinen asuinpaikka (1000011846); Lintuaapa, hiilimiilu (1000043920). Maanmuokkaus muinaisjäännösalueilla ei ole sallittua. Ajolinjat suunniteltava siten, että rakenteiden päältä ei ajeta. Tarvittaessa ajolinjat on muinaisjäännösalueella suojattava oksa- tai latvuserroksella. Muinaisjäännösalueella ei saa käyttää puun tai energiapuun varastointiin. Jos muinaisjäännösalueella on suoritettava hakkuita, työ tulee tehdä ko. alueen osalta kantavan maan aikaan. Muinaisjäännöksen päällä ja sen välittömässä läheisyydessä kasvavat puut tulee poistaa jättäen ne korkeiksi kannoiksi merkinä muinaisjäännöksestä. Lisäksi on varmistettava, että tiedot muinaisjäännöksestä siirtyvät kaikille alueella työskenteleville.

Yhtiö toteaa noudattavansa toiminnassaan muinaismuistolakia (295/1963). Arkeologisten inventointien perusteella tunnetut muinaisjäännökset on huomioitu purkuputken linjauksessa kiertämällä ne. Mikäli rakentamista tapahtuu muinaismuistolain nojalla suojellun kohteen läheisyydessä, huomioidaan rakentamisessa sille riittävä suojavyöhyke. Kohteet merkitään maastoon, mikäli toiminta tapahtuu niiden läheisyydessä. Ajolinjat suunnitellaan niin, ettei rakenteiden päältä ajeta. Muinaisjäännösalueita ei käytetä puun tai energiapuun varastointiin. Jos muinaisjäännösalueella tehdään hakkuita, ne tehdään kantavan maan aikaan. Muinaisjäännöksen päällä ja sen välittömässä läheisyydessä kasvavat puut jätetään korkeiksi kannoiksi merkinä muinaisjäännöksestä.

Jos Kemijoen Itäpuolentiellä on tarvetta parantaa tai laajentaa olemassa olevaa tietä tai suorittaa muita maaperään kajoavia toimenpiteitä, on tien ympäristössä suoritettava arkeologinen inventointi.

Yhtiöllä ei ole tämän osalta huomautettavaa ja se tulee noudattamaan esitettyä ehdotusta.

Tornionlaakson museo huomauttaa, ettei lupahakemuksen kappaleen 9.10 arvioinnissa ole otettu huomioon kaikkia Tervolan ja Simon kuntien alueilla vireillä olevia tuulivoimahankkeita.

Yhtiö toteaa, että muut tiedossa olevat hankkeet ja niiden yhteisvaikutukset suunnitteilla olevan purkuputkihankkeen kanssa on huomioitu ja arvioitu YVA-lain ja sen nojalla annetun YVA-asetuksen mukaisesti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Arvioinnissa on

otettu huomioon toiminnassa olevat ja suunnitteilla olevat tuulipuistohankkeet, mukaan lukien Simon kunnan alueelle sijoittuvat kaksi tuulivoimapuistohanketta ja Tervolan kunnan alueelle sijoittuvat kaksi tuulivoimapuistohanketta. Muita merkittäviä lähialueen hankkeita, joiden päästöillä tai muilla ympäristövaikutuksilla voisi olla merkittäviä ja nykyisestä muuttuvia yhteisvaikutuksia, ei ole tiedossa. Yhtiö pyytää huomioimaan, että yhteysviranomaisen on hankkeen YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään katsonut YVA-selostuksessa esitetyt tiedot hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin tunnistetuiksi ja riittäviksi.

3.3 Tervolan kunta

Tervolan kunta toteaa lausuntonaan, että suunniteltu purkuputki ja purkuputken kautta johdettavat kaivosalueen vedet vaikuttavat Kemijoen tilaan ja Kemijoen imagoon. Hankkeella on negatiivisia vaikutuksia yleiseen ja yksityiseen etuun. Apualuetta ei tule perustaa, vaan purkuvedet tulee johtaa suoraan Perämereen.

Vastoin lausunnossa esitettyä näkemystä hankkeen vesistövaikutuksista, Yhtiö toteaa, että ympäristölupahakemuksen liitteeksi laaditun vesistövaikutusarvion tulosten mukaan purkuputkihanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa.

Vastineena lausunnossa esitettyyn vaatimukseen johtaa purkuvedet suoraan Perämereen, Yhtiö toteaa, että purkuputken suunnittelussa on huomioitu kaivoslain 19 §:n 3 momentissa säädetty vaatimus, jonka mukaan kaivoksen apualueen sijainti on suunniteltava siten, että kaivoksen apualueesta ei aiheudu kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Purkuputken rakentaminen Perämerelle asti aiheuttaisi enemmän haittaa maanomistajille ja ympäristölle kuin purkuputken rakentaminen lähemmäksi Kemijokeen. Edellä mainitusta johtuen kyseinen vaihtoehto ei ole sisältynyt myöskään YVA-selostuksessa tarkasteluihin vaihtoehtoihin.

Tervolan kunta on esittänyt vastaavan vaatimuksen YVA-selostukseen liittyvässä lausunnossaan. Lapin ELY-keskus on perustellussa päätelmässään kuitenkin todennut, että arviointiselostuksessa esitetyt vaihtoehdot ovat riittävät eikä YVA-menettelyn aikana ole tullut esille seikkoja, joiden vuoksi arviointiselostusta olisi täydennettävä uusilla vaihtoehdoilla ja niiden vaikutusten arvioinnilla.

Siltä osin kuin lausunnossa viitataan vesien käsittelyyn, vedenlaatuun ja rikastushiekka-altaan rakenteisiin, Yhtiö toteaa, että näihin kysymyksiin liittyvät asiat ratkaistaan AVI:ssa vireillä olevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä.

Reutuaavan vesiosuuskunnan pohjavedenottoaluetta ja sieltä tulevaa runkovesiputkea ei ole huomioitu purkuputken rakentamisen suunnittelussa. Lausunnossa viitataan ympäristönsuojelulain 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja 18 §:n maaperän pilaamiskieltoon sekä terveydensuojelulain (763/1994) 2 §:ään.

Reutuaavan pohjavesialue on Kuusikkokivalon pohjoisrinteellä sijaitseva rantakerrostuma. Aines on kivistä soraa ja hiekkaa. Pohjavetensä muodostuma saa Kuusikkokivalon rinnevalunnasta. Pohjaveden päävirtaussuunta on luoteeseen ja pohjoiseen. Pohjavesialueen luoteiskulmassa sijaitsee Reutuaavan vedenottamo. Etäisyys purkuputkilinjaukseen on noin kaksi kilometriä. Yhtiö toteaa, että edellä sanotusta johtuen purkuputkella ei ole vaikutuksia Reutuaavan pohjavesialueeseen eikä sieltä tapahtuvaan vedenottoon.

Rakentamisen aikana tullaan huomioimaan kaikilta osin olemassa olevat maanalaiset rakenteet kuten esimerkiksi mainittu runkovesilinja.

Purkuputken yleissuunnitelman (lupahakemuksen liite 4) mukaisesti kaikkien suunnittelualueella sijaitsevien kunnallisteknisten putkien ja laitteiden sijoittuminen linjan läheisyyteen huomioidaan toteutuslupavaiheen yhteydessä.

Ympäristölupahakemuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota kaivosvesien käsittelyyn ja hallintaan. Ympäristölupahakemuksen osana on laadittu yksityiskohtainen tarkastelu kaivoksen vesienhallinnan mitoitustilanteista ja ilmastonmuutoskenaariot kahden eri päästöjen kehityskulun mukaisina on sisällytetty laadittuun vesitasemallinnukseen.

Toiminta on suunniteltu siten, että toiminta ei aiheuta vaaraa ihmisten terveydelle. Kaivos- ja ympäristöluvista annettavat lupamääräykset tulevat osaltaan varmistamaan, ettei toiminnasta aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle.

Mikäli apualue päätetään perustaa, on toiminnan päätyttyä apualue ennallistettava ja purkuputki poistettava. Asetettavan vakuuden on katettava edellä mainitut kustannukset. Lisäksi apualue on rinnastettava kaivosalueeseen, jolloin mahdollisesta kaivoksesta johtuvista haitoista saadaan välillistä korvausta haitan kärsijöille esim. kaivosveron muodossa.

Kaivoksen sulkemissuunnitelmassa (27.4.2023) ja siihen liitettyssä vakuusarviossa purkuputken osalta tässä vaiheessa suunniteltuina toimenpiteinä on purkuputken maanpäällisten rakenteiden kuten pumppaamoiden ja venttiilien poistaminen ja putken tulppaaminen. Tässä vaiheessa laaditun arvion mukaan putkilinjan sulkemisen osalta ympäristön kannalta turvallisempi sulkemistapa on jättää varsinaiset putkirakenteet maahan kuin kaivaa niitä ylös koko matkalta. Haitat ovat huomattavasti pienempiä, mikäli vain maan pinnalle ulottuvat rakenteet poistetaan ja täytetään maa-aineksella. Toiminnan päätyttyä kasvillisuus palautuu hiljalleen kaikkialle putkikäytävällä, jolloin se ei enää aiheuta rajoituksia metsän kasvulle ja alueen saattamiselle mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan.

Kaivosmineraaliveron veronsaajista säädetään kaivosmineraaliverolain (312/2023) 9 §:ssä eikä asia kuulu kaivoslain mukaiseen lupaharkintaan.

Kaivoslain 19 §:n 2 momentin mukaan kaivoksen apualue on sellainen kaivostoiminnan kannalta välttämätön kaivosalueen vieressä sijaitseva alue, joka on tarpeen muun ohella vesijohtoja, viemäreitä ja vesien käsittelyä varten. Nyt kyseessä oleva hakemus liittyy tulevan Suhangon kaivoksen purkuputkeen eli kyseessä on kaivoksen apualue.

3.4 Metsähallitus

Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaivoslaissa säädetty edellytykset päätöksen täytäntöönpanolle muutoksenhausta huolimatta eivät täyty, sillä riskiä siitä, että muutoksenhaku kävisi täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, ei voida sulkea pois.

Kaivoslain 169 §:ssä säädetään päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Pykälän 1 momentin mukaan Tukes voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä muun muassa kaivoslupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen (nk. täytäntöönpanomääräys).

Pykälän 2 momentissa säädetään täytäntöönpanomääräyksen edellytyksistä. Kyseisen momentin mukaan täytäntöönpano ei saa tehdä muutoksenhakua hyödyttömäksi, minkä lisäksi hakijan tulee asettaa Tukesin määräämä vakuus niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa.

Metsähallituksen lausunnossa esitetty näkemys, jonka mukaan täytöntöönpanomääräys voisi tehdä muutoksenhaun hyödyttömäksi, on perusteeton.

Yhtiö korostaa, että purkuputken rakentamisen vaikutukset ovat rajatut ja ennallistettavissa, eikä kaivoslupapäätöksen täytöntöönpano siten tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Mikäli jokin luvan mukaiseen toimintaan liittyvä toimenpide edellyttää täytöntöönpantavissa olevan kaivosluvan lisäksi jotakin muuta lupaa tai hyväksyntää, tulee Yhtiö hankkimaan tällaisen luvan tai hyväksynnän ennen kyseiseen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Lopuksi Yhtiö toistaa lupahakemuksessa esittämänsä perustellun syyn täytöntöönpanomääräykselle; ilman aloittamisoikeutta mahdollinen muutoksenhakuprosessi ja siitä aiheutuva viivytys aiheuttaisi huomattavia taloudellisia menetyksiä aluetaloudellisesti ja merkittävää taloudellista haittaa Yhtiölle ja sen urakoitsijoille. Hankkeella on useita merkittäviä yleisen edun mukaisia ulottuvuuksia, esimerkiksi myönteiset vaikutukset alueen työllisyyteen, yritystoiminnalle ja koko maakunnan verotuloihin. Kaivoshankkeen työllistävät ja positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset on arvioitu erittäin merkittäviksi (Ramboll Finland Oy 2021).

Kyseessä on kooltaan kansallisesti mittava kaivoshanke, jonka kokonaisinvestointi on miljardiluokkaa. Sen toteuttaminen edellyttää tarkkaa suunnittelu- ja toteutusaikataulua sekä eri vaiheiden rytmittämistä. Esimerkiksi kaivoksen henkilökunnan työhönnotto ja koulutus sekä suurten laitteiden hankinnat on aloitettava hyvissä ajoin. Yhtiön tavoitteena on aloittaa kaivoksen rakentaminen vuoden 2025 aikana tarkennetun hankeaikataulun mukaisesti. Ennen tuotantovaiheeseen pääsyä suoritettavien rakentamistoimintojen kestoksi on arvioitu noin 2–3 vuotta. Rakentamistöiden ja kaivoksen toiminnan nopea aloittaminen on luvan saajan kannalta tärkeää, koska aloittamisen viivästyminen suunnitellusta aikataulusta aiheuttaa toiminnanharjoittajalle merkittävää vahinkoa ja riskin.

3.5 Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus

GPS-seurannan laajentaminen hakemuksessa esitetyllä tavalla täydentää hyvin purkuputkesta aiheutuvien poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seurantaa.

Yhtiö tulee jatkamaan porojen GPS-seurantaa poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seurannassa.

Uuden luonnonsuojelulain (9/2023) 65 §:n nojalla on tullut tiukan suojelun piiriin mm. serpentiinikalliot, -kivikot ja soraikot, joita voisi esiintyä hankealueella. Luonnonsuojelulain 64 §:n ja 65 §:n mukaisten luonnonsuojeluasetuksessa (1066/2023) määriteltyjen uusien luontotyyppien esiintymisestä purkupuutkilinjauksella tai sen lähialueilla ei pääsääntöisesti ole selvitetty hakemuksessa eikä sen liitteinä olevissa luontoselvityksissä ole kiinnitetty niiden esiintymiseen huomiota. Siten hakemuksen ja sen liitteiden perusteella ei voi arvioida hankkeen vaikutuksia kaikkiin LSL 64 §:n ja 65 §:n mukaisiin luontotyyppeihin eikä niiden suojelun tasoon.

ELY-keskus kiinnittää erityistä huomioita luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisiin serpentiiniluontotyyppihin. Luonnonsuojelulain 9/2023 voimaantulosäännösten mukaan vireillä olevia asioita koskevasta 143 §:stä riippumatta kesäkuusta 2023 alkaen näiden tiukasti suojeltujen luontotyyppikohteiden hävittäminen ja heikentäminen on ollut kiellettyä. Tiukasti suojeltujen luontotyyppien hävittämis- ja heikentämiskieltoon voi hakea poikkeamista alueelliselta ELY-keskukselta luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisesti. Tiukasti suojeltujen luontotyyppikohteiden esiintyminen tulisi olla selvitettyinä kaikessa sellaisessa lupaharkinnassa, jossa luvitettavan toiminnan seurauksena tiukasti suojeltujen luontotyyppien esiintymät voivat hävitä tai heikentyä. Näin varmistetaan, ettei toiminnasta ole luonnonsuojelulain 65 §:ssä kiellettyä seurausta.

Uusi luonnonsuojelulaki on tullut voimaan 1.6.2023. Lupahakemuksen kohteena oleva asia on tullut vireille 9.3.2023 eli ennen uuden luonnonsuojelulain voimaantuloa.

Sen lisäksi, että uuden luonnonsuojelulain 143 §:n mukaisen siirtymäsäännöksen mukaan luonnonsuojelulain voimaan tullessa vireillä olevat asiat ratkaistaan aiemman lainsäädännön mukaisesti, mahdollinen luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupaprosessi on kaivoslupamenettelystä erillinen lupamenettely, eikä poikkeusluvan myöntäminen ole kaivosluvan myöntämisen edellytys. ELY-keskuksen esille nostama luonnonsuojelulakiin liittyvät näkökohdat eivät siten luo estettä nyt käsillä olevan kaivosluvan myöntämiselle.

Yhtiö toteaa, että se on toteuttanut hankkeeseen liittyvät luontoselvitykset vuosien 2021–2022 aikana, jolloin selvityksen kohteena on luonnollisesti ollut voimassaolleen luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit. Purkupuutken reitillä mahdollisesti esiintyvät serpentiinikalliot tai kivikot kartoitetaan kallioperäkartojen ja

peruskartan perusteella, jonka jälkeen tehdään mahdollisilla esiintymiskohteilla maastotarkastus kesällä 2024. Yhtiö korostaa, ettei sillä ole aikomusta toimia alueella ilman luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa, mikäli kartoitusten perusteella ilmenee, että toiminta edellyttää esimerkiksi poikkeusta luontotyypin hävittämisen tai heikentämiskiellosta.

3.6 Paliskuntain yhdistys

Kaivoksen toiminta aiheuttaisi merkittävää haittaa Isosydänmaan ja Narkauksen paliskunnan poronhoidolle. Myös purkuputken sijoittamisesta aiheutuu laitumien menetyksiä ja haittaa poronhoidolle. Kaivosviranomaisen on määrättävä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavissa määräyksissä poronhoitajille aiheutuvien haittojen vähentämisestä.

Kaivosviranomaisen tulee ennen kaivosluvan myöntämistä ja määräysten antamista järjestää neuvottelut asianosaisten paliskuntien kanssa (PHL 53 §). Tukesin tulee valtion viranomaisena neuvotella asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa myöntäessään kaivoslupaa ja antaessaan määräyksiä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi.

Hankkeessa on olennaista se, miten purkuputken huoltotie toteutetaan. YVA:n aikana purkuputken linjausta siirrettiin poronhoidon tarpeiden mukaisesti erotusaitapaikan läheisyydessä 100 metrin etäisyydelle aidasta. Narkauksen paliskunta katsoo, ettei putkilinjan siirto ollut tarpeeksi etäälle aidasta, vaan se tulisi viedä vielä etäämmälle. Alueella on porojen talviruokintapaikka ja on suuri riski siihen, että porot lähtevät kulkemaan kelkkajälkeä ruokintapaikan läheisyydestä ja ne ohjautuvat kauas alueesta, mistä niitä joudutaan hakemaan erikseen pois. Tästä aiheutuu ylimääräistä työtä ja kustannuksia.

Hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tulee pitää huolta, että paliskuntien esittämiä haittojen estämiskeinoja toteutetaan.

Hankkeen vaikutukset poronhoidolle ja vaikutusten lieventämistoimet on esitetty hankkeen YVA-selostuksessa. Rakennustyöt tullaan suorittamaan YVA-selostuksessa esitetyt haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja lieventämiskeinot huomioiden siten, ettei niistä aiheudu merkittävää haittaa poronhoidolle.

Yhtiö korostaa, että suunnitellun putkilinjan siirtämisen lisäksi porojen kulkeutuminen väärille alueille pyritään estämään muun muassa ajoittamalla rakentamistoimet siten, että niistä aiheutuu

mahdollisimman vähän haittaa poronhoidolle, ja suunnittelemalla kulkeutumisesteet strategisille paikoille putkireitillä yhdessä poromiesten kanssa.

Ennen kuin kaivoksen ja sen apualueen rakentaminen voidaan aloittaa, kaivosyhtiön tulee solmia uusi sopimus Isosydänmaan ja Narkauksen paliskuntien kanssa toiminnan aiheuttamien kaikkien haittojen minimoimisesta ja kompensoimisesta. Tarvittaessa tästä tulee määrätä. Vanha sopimus kattaa vain vanhan kaivospiirin alueen ja on muutenkin vanhentunut, sillä kaivostoiminnasta ja sen vaikutuksista on tullut enemmän tietoa.

Gold Fields Arctic Platinum Oy (sopimuksen luomat oikeudet ja velvollisuudet siirtyneet liiketoimintakaupan yhteydessä Yhtiölle), Isosydänmaan paliskunta ja Narkauksen paliskunta ovat 11.11.2004 sopineet Suhangon kaivoshankkeesta aiheutuvien porotalouteen kohdistuvien haittojen korvaamisesta.

Yhtiö toteaa, että sen tarkoituksena on päivittää kyseinen sopimus ennen Suhangon kaivoksen rakentamisen aloittamista ja uudessa sopimuksessa tai sopimuksissa tullaan ottamaan huomioon myös nyt puheena oleva purkuputki. Yhtiö katsoo, ettei kaivosviranomaisella kuitenkaan ole toimivaltaa määrätä osapuolia allekirjoittamaan nyt puheena olevia sopimuksia.

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulisi seurata systemaattisesti, jotta lupamääräysten tarkistaminen perustuisi kaivostoiminnan aiheuttamiin todellisiin vaikutuksiin. Seurannan tulee olla jatkuvaa ja siitä tulee raportoida säännöllisesti. Seuranta varten voi perustaa esimerkiksi yhteistyöryhmän. Seurantaohjelmassa tulee tutkia myös ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia poronhoidon näkökulmasta. Näitä ovat esimerkiksi pölyn ja jätevesien vaikutukset poron ravintokasveihin ja juomaveteen (raskasmetallit ym. haitalliset aineet).

Seurannassa ilmenevät vaikutukset tulee pyrkiä estämään ja lieventämään ja kompensoida. Seurannan pelisäännöistä tulee sopia kirjallisesti paliskuntien kanssa.

Yhtiö pitää poronhoidolle aiheutuvien haittojen lieventämistoimien kannalta tärkeänä, että porojen käyttäytymistä ja sen muutoksia seurataan jatkuvasti. Tämän vuoksi Yhtiö tulee jatkamaan porojen GPS-seuranta ja hyödyntämään poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seurannassa GPS-pantojen tuottamaa tietoa. Yhtiö käy lisäksi säännöllistä keskustelua Narkauksen ja Isosydänmaan paliskuntien

kanssa, ja alueella mahdollisesti heidän toimintaansa vaikuttavista töistä keskustellaan aina etukäteen paliskunnan kanssa.

Vuoropuhelua Yhtiön ja paliskuntien välillä jatketaan jatkosuunnittelun eri vaiheissa. Suunnitelmat tarkistetaan paliskuntien kanssa putkisuunnittelun eri vaiheissa, jotta poronhoidon eri näkökulmat tulevat huomioiduksi, ja lieventämiskeinot sekä muut ratkaisut laaditaan mahdollisimman järkevällä ja vähän haittaa aiheuttavalla tavalla. Poronhoidolle putkesta aiheutuvista haitoista, menetyksistä sekä ylimääräisistä kustannuksista porovahinkojen estämiseksi pyritään sopimaan paliskuntien kanssa.

Kaivostoiminnasta aiheutuvien päästöjen ympäristövaikutusten seurannasta määrätään Suhangon koko kaivostoimintaa koskevan ympäristölupamenettelyn yhteydessä.

Tukesin tulee tarkastaa kaivosluvan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseen liittyvät määräykset tietyin väliajoin.

Lupamääräyksiä tulee tarkistaa seuraavan kerran siinä vaiheessa, kun kaivoksesta on tehty rakentamispäätös, hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista.

Yhtiö tulee jättämään hakemuksen lupamääräysten tarkistamiseksi Tukesin kaivoslain 62 §:n mukaisesti määräämän aikataulun puitteissa.

4 MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

4.1 Reijon yhteismetsä

Lupahakemus loukkaa Reijon Yhteismetsän etua. Lupahakemuksessa tarkoitettu apualue sijaitsee osittain (0,51 ha) Reijon Yhteismetsän maa- ja metsätalouskäytössä olevalla salaojitetulla alueella (kiinteistötunnus 845-874-4-1).

Reijon Yhteismetsä puoltaa hakemusta sillä edellytyksellä, että hakija varmistaa purkuputken toteuttamisen yhteydessä salaojajärjestelmän toiminnan dokumentoidusti sekä korjaa taimikolle aiheutuvat vahingot.

Yhtiö toteaa, että saatuaan tiedon kaivosluvan myöntämisestä koskevasta päätöksestä maanmittauslaitos antaa määräyksen kaivostoimituksen vireilletulosta. Kaivostoimituksessa, jossa asianosaisia ovat hakijan lisäksi kaikki ne, joiden oikeutta tai etua asia välittömästi koskee, määrätään maanomistajalle korvaus apualueen käyttämisestä aiheutuvasta haitasta tai vahingosta täyden korvauksen periaatetta

noudattaen, elleivät kaivostoiminnan harjoittaja ja maanomistaja ole sopineet korvauksista keskenään.

Yhtiö toteaa, että taimikoille aiheutuvat vahingot korvataan edellä selostetulla tavalla eikä korvausasia näin ollen kuulu kaivoslupahakemuksen yhteydessä käsiteltäväksi. Salaojajärjestelmille mahdollisesti aiheutuvat vahingot korvataan maanomistajalle tai ne korjataan rakentamistöiden jälkeen.

4.2 Färivaaran kylätoimikunta

Purkuputkilinjaus on suunniteltu laskemaan Kemijokeen Suukosken ja Ossauksen alueille perusteluina mm. haitallisten vaikutusten välttäminen latvavesistöön, entäpä sitten Kemijoen aliset osuudet - sinnekö voi surutta prosessivedet laskea? Onko niin, että haittavaikutukset poistuvat, kun purkuputki tulee isompaan veteen? Jos niin on, niin sittenhän sen putken oikea laskupaikka on suoraan mereen. Ja jos laskuvesi on taas puhdasta, niin sittenhän logistisesti oikea ja lyhin reitti tulisi olla Simojoki! Juuri kun on saatu hyviä uutisia luonnonlohen palautumisesta, niin sitten lyödään kaivostoimijan suunnitelmilla kynsille meille jokivartelaisille. Aktiivisina virkistyskalastajina emme hyväksy vesistöjemme isompaa saastuttamista. Miksi meille tehtiin mahtava uimaranta, jossa ei kuitenkaan uskalla uida - saatikka niitä kaloja syödä, joita kalastetaan? Jos toimijakin myöntää, että mahdollisia haittavaikutuksia pyritään välttämään latvavesistöön, niin samallahan toimija myöntää, että haittavaikutuksia voi olla. Tässähän on oikeinkin hyvä mahdollisuus siihen, että niitä haittavaikutuksia tulee aliseen jokeen, jolloin toimija voi vedota siihen, että hakemuksessa kerrottiin mahdollisista haittavaikutuksista, jolloin vastuu on luvan myöntäjällä. Tai ainakin se vastuu poistuu hakijalta. Jos vesi on niin puhdasta kuten toimija väittää, niin silloinhan sitä tulisi käyttää tehdasalueella käyttövetenä ja jakaa jopa lähikuntiinkin.

Kaivostoiminnan ympäristövaikutusten seurantaan koskevat kysymykset ratkaistaan AVI:ssa vireillä olevassa Suhangon koko kaivostoimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lupahakemuksen kohteena olevan toiminnan ympäristö- ja vesistövaikutuksista lausumaansa. YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn vaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Tätä tukee myös hankkeen

ympäristölupaan liitetyn vesistövaikutusarvion tulokset. ELY-keskus on perustellussa päätelmässään arvioinut hankkeen kalataloudellisten vaikutusten arvioinnin riittäväksi.

Hankkeen edetessä alitettavien sivuvesien osalta on tehty kalastoselvitykset sekä hydrologismorfologinen tarkastelu. Näistä määrätään tarkemmin ympäristöluvassa, kuten myös rakentamisen aikaisista päästöistä sekä vesistövaikutusten tarkkailusta.

4.3 Yksityishenkilö ( )

Me Kemijokivartiset olemme vesistöjen suojelulain nojalla joutuneet tekemään suuriakin investointeja omien jätteidemme pääsyn estämiseksi Kemijokeen, joten miten voisitte sallia tällaisen ulkomaalaisen suurkaivosyhtiön vetää jätteidensä purkuputken Kemijokeen.

Tämä purkuputki on tulossa kiinteistömme edustalle, joten vastustamme sitä. Kemijoen saastumisen myötä tämä tulee aiheuttamaan huomattavia kiinteistöjen arvonalentumisia meille kaikille, joita ei kukaan meille korvaa. Ei edes kiinteistöverotuksessa oteta tällaista haittaa huomioon!

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa. Ympäristölupahakemuksen yhteydessä tehty vesistövaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Purkuputken vesistövaikutuksia tullaan tarkkailemaan toiminnan aikana AVI:n asettamien tarkkailumääräysten mukaisesti.

Yhtiö korostaa, ettei Kemijokeen tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan puhdistamattomia likavesiä tai jätteitä. YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjen vesistövaikutusmallinnusten tulokset osoittavat, että purkuvesillä ei ole merkittävää vaikutusta eri aineiden nykyisiin pitoisuuksiin Kemijoessa ja niiden vaikutuksia Kemijoen vedenlaatuun voidaan ELY-keskuksenkin mielestä pitää vähäisinä.

Mikäli hanke aiheuttaa haittaa kiinteistön käytölle tai muuta vahinkoa tai haittaa, korvattava omaisuus, haitta ja vahinko arvioidaan ja määrätään kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa ja korvaus määrätään täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

4.4 Yksityishenkilö ( )

Muistutus ja korjausvaade koskien Tilaa KUUSELA 845-401-10-17. Vaateena on, että putkea varten tehtävää aukkoa on kavennettava ja tehtyyn aukkoon on istutettava uudet puuntaimet, koska kohta, josta putki vedetään, on hyvää kasvatusmetsää tämän tilan osalta.

Tänä päivänä puhutaan avohakkuiden rajoittamisesta ja hiilinielujen vähenemisestä. Kuitenkin tällaisen vesiputken rakentamiseksi voidaan hakata tällaiset aukot ilman uudistamisvelvoitetta luvan hakijan toimesta, mikä olisi vähimmäisvelvoite. Tässä hankkeessa tulee n. 150 ha aukko, tällaiseen asiaan on viranomaisten toimesta puututtava.

Yhtiö toteaa, että vaikutukset metsätalouskäytölle ja puustolle on otettu hankesuunnittelussa huomioon muun muassa suunnittelemalla purkuputkilinja mahdollisimman pitkälle kulkemaan olemassa olevien teiden varsilla. Toiminnan loputtua kasvillisuus palautuu kaikkialle putkikäytävällä, jolloin se ei enää aiheuta rajoituksia alueen metsätalouskäytölle.

Yhtiö toteaa, että purkuputken rakentamisesta metsätaloudelle aiheutuvat vahingot tullaan korvaamaan kaivoslain mukaisessa kaivostoimituksessa, eikä korvausasia näin ollen kuulu kaivoslupahakemuksen yhteydessä käsiteltäväksi. Kaivostoimituksessa määrätään maanomistajalle korvaus lunastuslain 29 §:n täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta, elleivät Yhtiö ja maanomistaja ole sopineet korvauksista keskenään.

4.5 Yksityishenkilö ( )

Vastustamme jyrkästi ylitevesien purkuputken rakentamista ja vesien purkamista Kemijokeen. Joen tila ei salli mitään lisäkuormitusta. Seutukunnan yleinen etu tulisi kärsimään joen veden myrky- ja ravinnepitoisuuksien noususta. Asukkaiden mahdollisuudet jokialueen käyttöön tulevat laskemaan merkittävästi. Rantojen kiinteistöjen arvot tulevat putoamaan (imagotappio). Kalakannan heikkeneminen ja kalastuksen vetovoiman lasku realisoituu. Purkuputkella olisi toteutuessaan vaikutus vapaa-ajan käyttöön jokialueella. Hyvin todennäköisesti virtaamamuutokset vaikuttaisivat myös talvisin sulapaikkojen sijaintiin ja laajuuteen. Suomen valtio avustaa kaivosinfran

rakentamiskuluissa, mutta kemijokivartisten ei tule kärsiä niitä menetyksiä, jotka ylitevesien mukanaan tuomat kemikaalit ja imagohaitta aikaansaavat. Ei kaivosvesiä Kemijokeen.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toistaa lausumansa, jonka mukaan ympäristölupahakemuksen liitteeksi laaditun vesistövaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon kohdistuvaa haittaa. Virkistyskalastukseen tai muuhun vesistön käyttöön liittyvät vaikutukset on niin ikään arvioitu merkityksettömiksi. Yhtiö korostaa, että purkuputken vesistövaikutuksia tarkkaillaan toiminnan aikana viranomaisen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

Yhtiö toteaa, että saatuaan tiedon kaivosluvan myöntämisestä koskevasta päätöksestä maanmittauslaitos antaa määräyksen kaivostoimituksen vireilletulosta. Kaivostoimituksessa, jossa asianosaisia ovat hakijan lisäksi kaikki ne, joiden oikeutta tai etua asia välittömästi koskee, määrätään maanomistajalle korvaus apualueen käyttämisestä aiheutuvasta haitasta tai vahingosta täyden korvauksen periaatetta noudattaen, elleivät kaivostoiminnan harjoittaja ja oikeudenmenettäjä ole sopineet korvauksista keskenään.

4.6 Yksityishenkilö ( )

Kiellän kaiken kaivostoimintaan liittyvän toiminnan omistamillani maa-alueilla Tervolassa, koska kaivostoiminnan jätevedet ovat erittäin haitallisia luontoon joutuessaan. En hyväksy mitään Suhangon kaivos toiminnan toimenpiteitä mikä vahingoittaa luontoa tai yksityismaan omistusoikeuksia.

Mielipiteeni on, että Suhangon kaivostoimintaa ei saa aloittaa, koska se toiminta tuhoaa ympäristöä etenkin vesistöjä esim. purkuputken asentaminen Kemijokeen. Putken rakentamista en myöskään tule hyväksymään omistamilleni maa-alueille.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa. Yhtiön toteuttaman ja ympäristölupahakemuksen liitteeksi laaditun vesistövaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Purkuputken vesistövaikutuksia tarkkaillaan toiminnan aikana viranomaisen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

Yhtiö toteaa, että saatuaan tiedon kaivosluvan myöntämisestä koskevasta päätöksestä maanmittauslaitos antaa määräyksen kaivostoimituksen vireilletulosta. Kaivostoimituksessa, jossa asianosaisia ovat hakijan lisäksi kaikki ne, joiden oikeutta tai etua asia välittömästi koskee,

määrätään maanomistajalle korvaus apualueen käyttämisestä aiheutuvasta haitasta tai vahingosta täyden korvauksen periaatetta noudattaen, elleivät kaivostoiminnan harjoittaja ja oikeudenmenettäjä ole sopineet korvauksista keskenään.

4.7 Yksityishenkilö ( )

Törkeää yksityisten ihmisten maa-alueiden pirstomista, apualueiden rakentaminen. Törkeää luonnon turmelemista. Likaveden puhdistus rakennettava kaivospaikkakunnalle, eikä vedettävä Kemijokeen.

Vastineenaan Yhtiö toteaa, että purkuputki tullaan upottamaan maahan, mikä suurelta osin purkuputkilinjaa mahdollistaa kiinteistöjen tavanomaisen käytön rakennustöiden jälkeen.

Toisin kuin muistutuksessa esitetään, Kemijokeen ei tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan puhdistamattomia likavesiä.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa. YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjen vesistövaikutusmallinnusten tulokset osoittavat, että purkuvesillä ei ole merkittävää vaikutusta eri aineiden nykyisiin pitoisuuksiin Kemijoessa ja niiden vaikutuksia Kemijoen vedenlaatuun voidaan ELY-keskuksenkin mielestä pitää vähäisinä.

4.8 Yksityishenkilö ( )

Purkuputki apualueineen sijoittuu omistamalleni viljelykäytössä olevalle maataloustukikelpoiselle peltolohkolle (5,5 ha), jota olen sitoutunut hyvän maanviljelystavan mukaisesti viljelemään. Useita vuosia vireillä ollut hanke on aiheuttanut tilalleni hankaluuksia. Peltolohko on uusimistarpeessa, mutta olen epä tietoinen sen kannattavuudesta, koska en tiedä riittävästi suunnitellun purkuputken vaikutuksista maanviljelyn harjoittamiseen. Maataloustoimintaa on alueella vaikea saada taloudellisesti kannattavaksi eikä pitkään vireillä ollut purkuputkihanke ole siihen kehitykseen varmasti vaikuttanut suotuisasti.

Olisin tyytyväinen vastauksista näihin minulle tärkeisiin kysymyksiin:

1) Vaikutus maanviljelyn harjoittamiseen?

2) Voiko pellon ympäri rakentaa purkuputkilinjan ylittävän aidan, jotta eläinten laidunnus on mahdollista?

- 3) *Onko rakenteen ylikulku maatalouskoneilla mahdollista?*
- 4) *Poistuuko putkilinja-alue maatalouskäytöstä ja sitä myötä maataloustukien piiristä?*
- 5) *Putkilinja ylittää/alittaa 2 piiriojaa ja 2 sarkaojaa. On varmistettava, että alitukset eivät haittaa ojien kunnossapitoa.*
- 6) *Ojien kunnossapitotarve lisääntyy, koska maaperä varsinkin sarkaojien kohdalla on huonosti koossa pysyvää. Ojaluiskat "losahtelevat" alas. Jääkö tämä kunnossapito maanomistajalle?*
- 7) *Jääkö tämä suunniteltu purkuputki tilalleni iänkaikkiseksi rasitteeksi vai ostaako kaivosyhtiö alueen omakseen*
- 8) *Laittaako kaivosyhtiö purkuputkialueen kasvukuntoon ts. muokkaa maan ja kylvää siemenet?*
- 9) *Miten purkuputken negatiiviset vaikutukset viljelysmaan osto- ja vuokraushalukkuuteen otetaan huomioon?*
- 10) *Miten purkuputkesta aiheutuvat selvät haitat aiotaan korvata?*

Yhtiö vastaa muistutuksessa esitettyihin kysymyksiin alla:

- 1) Purkuputken rakentamisen aikana maanviljelyä ei voi tehdä rakennustöiden vaatimalla alueella. Purkuputken rakentamisen, viimeistelytöiden, kasvualustan ennallistamisen ja rakennusurakan vastaanoton jälkeen maanviljely alueella on mahdollista.
- 2) Aidan voi rakentaa.
- 3) Maahan asennetun putkilinjan yli voi ajaa maatalouskoneilla.
- 4) Putki upotetaan maahan, joten peltoaluetta voi käyttää edelleen tavalliseen tapaan maatalouskäytössä.
- 5) Ojat ennallistetaan rakentamistöiden laajuudelta.
- 6) Ojien kunnossapitovastuu kuuluu kiinteistön omistajalle. Urakka-alueella rakentamistöiden laajuudella (apualue) ojat ennallistetaan. Tapauskohtaisesti tarkastellaan ojaluiskien eroosiosuojaustarve (murskeverhous), mikäli rakentamistöiden ja takuuajan puitteissa ojaluiskat eivät pysy "kasassa" apualueella.
- 7) Purkuputkialuetta koskevassa kaivostoimituksessa lunastetaan kaivosaluelunastusluvan ja kaivosluvan haltijalle tulevat oikeudet ja määrätään niihin liittyvät korvaukset. Toiminnan päättymisen

jälkeen maan alle asennettu purkuputki jätetään ensisijaisesti paikoilleen ja vain maan pinnalle ulottuvat rakenteet poistetaan. Peltoalueen kohdalle ei ole suunniteltu maanpinnalle ulottuvia toimintoja. Maanviljelyä voi jatkaa näin ollen myös toiminnan päättymisen jälkeen normaaliin tapaan.

8) Viljeltävillä peltoalueilla kasvualusta ennallistetaan rakentamistöiden laajuudelta. Siemenkylvön estyessä korvataan kyseisen vuoden satomenetys putkilinjan aiheuttaman alan osalta.

9) Purkuputken rakentamisen, viimeistelytöiden, kasvualustan ennallistamisen ja rakennusurakan vastaanoton jälkeen maanviljely on mahdollista normaaliin tapaan.

10) Käyttöoikeus kaivoksen apualueeseen myönnetään kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa ja samassa yhteydessä määrätään myös maanomistajille maksettavista korvauksista, elleivät kaivostoiminnan harjoittaja ja maanomistaja ole sopineet korvauksista keskenään. Kaivostoimituksessa määrätään maanomistajalle korvaus lunastuslain 29 §:n täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

4.9 Yksityishenkilö ( )

Omistani vapaa-ajan kiinteistö sijaitsee Kemijoen rannalla suunnitellun purkuputken suun kohdalla. Vastustan purkuputken sijoittamista Kemijokeen sen aiheuttaman merkittävän ympäristöhaitan vuoksi. Purkuputken toteutuessa menetämme kiinteistömme arvon ja virkistyskäyttömahdollisuuden. Uiminen ja kalastus loppuu. Purkuputken suu aukon kohdalla uinti ja kalastus on vaarallista muun muassa veteen liukenemattomien ksantaattien johdosta.

Putken toteutuessa tulemme vaatimaan korvauksia kiinteistön arvon menetyksestä.

Hankkeen vesistövaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisesti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä, ja yhteysviranomainen on todennut tehdyt vesistövaikutusarviointit riittäväksi. Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toteaa, ettei hanke vesistövaikutusarviointien perusteella aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa.

Yhtiö toteaa, että ksantaatteihin liittyvät rajoitukset sekä tarkkailuvelvoitteet asetetaan kaivosluvan sijasta ympäristöluvassa. Kuten ELY-keskus on YVA-menettelyyn liittyvässä perustellussa päätelmässään todennut, ksantaateille ei ole suomalaista ympäristölaatunormia ja niiden vaikutuksia tullaan arvioimaan tarpeen mukaan ympäristölupamenettelyssä.

Mikäli hanke aiheuttaa haittaa kiinteistön käytölle tai muuta vahinkoa tai haittaa, korvattava omaisuus, haitta ja vahinko arvioidaan ja määrätään kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa ja korvaus määrätään täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

4.10 Yksityishenkilö ( )

Kantani on ehdottomasti kielteinen purkuputken rakentamiselle luonnonsuojelun, lintujen, kalojen, eläinten ja maanomistajien ylipäättään luonnon pilaamisen vuoksi.

Ei ole oikein, että toisen kunnan jätteet voidaan pudottaa toisten kuntien vesistöihin pilaamalla kalakannat, kalastusvedet ja vesien pieneliöt Perämerelle saakka.

Kotkien reviirialueet ja siten pesimäalueet sijoittuvat purkuputken raivausalueelle ja rakentamisalueella. Samoin mahdolliset liito-oravat ym lintukannat.

Ei voida taata, etteikö purkuputki tihkuta luontoon myrkkyyä pitkin matkaa. Ihan pitäväksi putkea ei saada koskaan. Lähivedet ja pikkujoet, purot tulevat pilaantumaan. Sitä kautta linnut, kalat, matelijat, metsän eläimet. Vesi pilaantuu, ympäristö pilaantuu.

Purkuputken rakentaminen monen maanomistajan maan läpi ilman minkäänlaista hyvitystä ei ole oikein eikä hyväksyttävää. Hyödyn saisi vain ulkopuolinen kunta ja ulkomainen yritys.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toistaa lausumansa, jonka mukaan vesistövaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa.

Purkuputkilinjan sekä kaivosalueen ympäristössä on tehty kattavia luonto-, kasvillisuus-, eläimistö- ja linnustoselvityksiä ja inventointeja. Toiminta ei aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista,

erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta rasiutusta naapurituloille.

Yhtiön toteuttamissa luontoselvityksissä ei tehty havaintoja liittyen luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeihin (liito-orava, viitasammakko, saukko) tai niiden potentiaalsiin lisääntymisalueisiin.

Petolintuja koskevan huomautuksen osalta Yhtiö toteaa, että erityisesti suojeltavan lintulajin pesien huomioimisesta kaivoshankkeessa on neuvoteltu ELY-keskuksen ja Metsähallituksen kanssa. Viranomais tahot ohjaavat kompensointitoimien etenemistä, jotka tapahtuvat nyt käsillä olevasta kaivoslupamenettelystä erillisinä menettelyinä.

Mikäli hanke aiheuttaa haittaa kiinteistön käytölle tai muuta vahinkoa tai haittaa, korvattava omaisuus, haitta ja vahinko arvioidaan ja määrätään kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa ja korvaus määrätään täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

4.11 Yksityishenkilö ( )

Pitäisi keskittyä tarkemmin siihen, miten hanke vaikuttaa paikalliseen luontoon, vesistöihin ja maankäyttöön pidemmällä aikavälillä. Hankkeen reitillä sijaitsevat herkäät ekosysteemit vaativat erityistä huomiota. On varmistettava, että suojelutoimenpiteet ovat riittäviä näiden alueiden biodiversiteetin säilyttämiseksi. Arvioinnin tulisi kattaa sekä nykytilanteen analyysi että ennusteet tulevista muutoksista. Erityisesti olisikin tärkeää arvioida ympäristövaikutusten arvioinnin kattavuutta, ehdotettujen lieventämistoimien riittävyttä sekä sidosryhmien ja paikallisten maanomistajien kuulemisen perusteellisuutta.

Purkuputkilinjan sekä kaivosalueen ympäristössä on tehty kattavia selvityksiä ja inventointeja. Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toteaa, ettei toiminta aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta rasiutusta naapurituloille.

AVI asettaa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä toiminnalle päästöjä ehkäisevät ja rajoittavat lupamääräykset, joiden asettamisessa

otetaan huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet. Päästöjen rajoittaminen perustuu parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamiseen sekä arvioihin vesistön (Kemijoki) tilasta ja hyväksyttävästä kuormituksesta. Alueen ympäristöä tullaan seuraamaan kattavasti tarkkailuohjelman mukaisesti.

Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huolellisesti huomioon ilmastonmuutos sisältäen sekä hankkeen potentiaaliset vaikutukset ilmastonmuutokseen että sen sopeutumisen ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset voivat myös vaikuttaa pohjaveden tasoon ja laatuun, mikä on erityisen tärkeää ottaa huomioon. Ilmastonmuutoksen seurauksena lisääntyvät sateet ja äärimmäiset sääilmiöt voivat johtaa suurempiin veden virtausmääriin, mikä puolestaan voi vaikuttaa purkuputken kapasiteettiin ja vedenkäsittelyjärjestelmien toimivuuden. Lisäksi mahdolliset muutokset sademäärissä ja lämpötiloissa voivat vaikuttaa paikallisiin vesistöihin, mikä puolestaan voi vaatia suunnittelussa ja toteutuksessa lisätoimenpiteitä vesistöjen suojelun ja vedenlaadun ylläpitämisen varmistamiseksi.

Hankkeen suunnittelussa ja ympäristöriskien arvioinnissa on otettu huomioon ilmastonmuutos sekä hankkeen sopeuttaminen mahdollisiin ilmastollisiin poikkeustilanteisiin. Ympäristölupahakemusvaiheessa on laadittu yksityiskohtainen tarkastelu kaivoksen vesienhallinnan mitoitustilanteista, ja ilmastonmuutoskenaariot kahden eri päästöjen kehityskulun mukaisina on sisällytetty laadittuun vesitasemallinnukseen.

Purkuputkikaivannon suunnittelussa on otettava huomioon riittävät toimenpiteet pohjaveden tason ylläpitämiseksi, jotta vältetään kaivannon muuttuminen tahattomaksi alueelliseksi salaojajärjestelmäksi. On varmistettava, että suunnittelussa käytetään ratkaisuja, jotka ehkäisevät haitalliset vaikutukset paikalliseen pohjaveden tasoon ja estävät vauriot painumaherkille rakenteille suunnitellun purkuputkilinjan kaivannon läheisyydessä.

Tarkempi geotekninen sekä putken pituusprofiilisuunnittelu laaditaan toteutussuunnitteluvaiheessa.

4.12 Yksityishenkilö ( )

Vesistöjen, luonnon ja muun ympäristön suojelua vähätellään. Jätepurkuputkea ehdotetaan maanomistajien tiluksien kautta

johdettavaksi Kemijokeen. Vesistölle tuhoisan kuona- ja epäorgaanisen jätteen kaatopaikkana pidetään Kemijokea.

Pohjoisen Suomen vesialueet, järvet ja joet ovat ehdottoman merkittäviä luonnonvara-alueita, kuten puhtaan ravinnon sekä virkistystyksen lähteitä. Arvokalat, merisiika, taimen ja lohi sekä muut ravinnoksi käytettävät kalat kärsivät, eivät toisin sanoen kestä jäteputken sisältä tulevia "ongelmajätteitä". Se on silloin ympäristörikos.

Muistutuksen esittäjä toteaa lisäksi myöhemmin toimittamassaan lisäyksessä, ettei hän maanomistajana suostu sellaisiin toimenpiteisiin, että antaisi luvan omilla maillaan purkuputken sijoittamiseen.

Purkuputkilinjan sekä kaivosalueen ympäristössä on tehty kattavia selvityksiä ja inventointeja. Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toteaa, ettei hanke vesistövaikutusarvion tulosten mukaan aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Toiminta ei aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta räsitystä naapurituloille.

AVI asettaa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä toiminnalle päästöjä ehkäisevät ja rajoittavat lupamääräykset, joiden asettamisessa otetaan huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet.

Yhtiö korostaa, ettei Kemijokeen tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan puhdistamattomia likavesiä tai jätteitä. YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjen vesistövaikutusmallinnusten tulokset osoittavat, että purkuvesillä ei ole merkittävää vaikutusta eri aineiden nykyisiin pitoisuuksiin Kemijoessa ja niiden vaikutuksia Kemijoen vedenlaatuun voidaan ELY-keskuksenkin mielestä pitää vähäisinä.

4.13 Yksityishenkilö (   )

Suhangon kaivosyhtiölle ei tule myöntää lupaa apualueen perustamiselle eikä lupaa purkuputken rakentamistöiden aloittamiselle.

Hakemus ei ole linjassa vesilain (27.5.2011/587) 1 §:n tavoitteiden kanssa.

Hakemus ei täytä vesilain luvun 3, 4 §:n vaatimusta, jonka mukaan hanke ei saa sanottavasti loukata yleistä tai yksityistä etua. Kemijokivarren asukkaat ovat 1940–1950-lukujen vaihteesta asti odottaneet luonnonlohikannan palauttamista. Asia sisältyy Lapin ELY-keskuksen tavoiteohjelmaan vuosille 2022–2027 ja KHO:n kautta asian etenemiselle on saatu myönteinen päätös).

Valmisteluluvan myöntämättä jättämistä muistutuksen antaja perustelee vesilain 3 luvun 16 §:llä. Hanke sisältää merkittävän riskin muulle Kemijoen vedenkäytölle purkupuutkialueen läheisyydessä, koska purkupuutki oltaisiin sijoittamassa korkean riskin sulfaattimaa-alueelle. Samasta syystä hanke sisältää suuren riskin koko Kemi-Ounasjokialueelle lohikannan elvyttämismahdollisuuden kyseenalaistumisen vuoksi. Hankkeen seurauksena on mahdollista, että Kemijoen happamuus nousee – sekä sulfaattien ja sulfidien, että ksantaattijäämien, haitallisten metallijäämien ja näiden yhteisvaikutusten vuoksi – siinä määrin, että se merkittäväällä tavalla kaventaisi vesimuodostuman ja sen ympäristön moninaisuutta. Vaikutukset voivat ulottua Kemijoen suistoalueelle ja Perämerelle asti. Aloittaminen voisi merkitä sitä, ettei oloja voisi palauttaa ennalleen, mikäli lupapäätös kumotaan tai luvan ehtoja muutetaan.

Hakemus ei ole linjassa sen kanssa, mihin ympäristönsuojelulain (27.6.2014/527) 1 §:n velvoitteet ohjaavat. Vaikuttaa siltä, ettei hakija edes ota ilmastonmuutosasiaa vakavasti eikä osoita edistävänsä luonnonvarojen kestäväää käyttöä eikä jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämistä. Hakemuksessa ei kuvata, mitä tehdään happamia mineraaleja sisältäville maa-aineksille, joita purkupuutkialueella todennäköisesti on mustaliuskekiven ja mafisten vulkaanisten kivien rapautumisen seurauksena, eikä kerrota, miten niitä olisi mahdollista tunnistaa (tai olisiko se edes mahdollista). Ei-vakuuttavaksi jää vaikutelma, miten korkean riskin sulfaattimaakerrosten suhteen toimittaisiin tapauksissa, joissa vahingossa alitettaisiin pohjavesiraja. Vaikutelmaa vahvistaa, että edellä mainittu alitus voitaisiin mahdollisesti tehdä myös hakijan tarkoituksellisena tekona.

Ympäristölain (5 §:n 7 momentti) mukaan tulisi käyttää parhaita mahdollisia ja käyttökelpoisia tekniikoita. Hakija ei hakemuksessaan osoita toteutettavaksi tätä kohtaa. Parhaan mahdollisen tekniikan löytäminen edellyttää vertailua, jota hakemuksessa ei ole. Arviointi on rajoittunut vain siihen, tulisiko purkupuutki suunnata Simojokeen vai Kemijokeen. Olisi pitänyt

vertailla eri vaihtoehtoja, miten toimitaan esimerkiksi yliteveden ja sen sisältämien haitta-aineiden suhteen. Suljettua kiertoa ei ole arvioitu.

Yhtiö muistuttaa, että ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset asiat käsitellään AVI:ssa vireillä olevassa Suhangon koko kaivostoimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä. AVI asettaa ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen ratkaisussa toiminnalle päästöjä ehkäisevät ja rajoittavat lupamääräykset, joiden asettamisessa otetaan huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet.

Kaivoslain mukainen lupamenettely ei sisällä parhaan käyttökelpoisen tekniikan -periaatetta ympäristönsuojelulain 8 §:n tai 75 §:n tarkoittamalla tavalla.

Ympäristölupahakemusvaiheessa on laadittu yksityiskohtainen tarkastelu kaivoksen vesienhallinnan mitoitustilanteista, ja ilmastonmuutosskenaariot kahden eri päästöjen kehityskulun mukaisina on sisällytetty laadittuun vesitasemallinnukseen. Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toteaa, ettei hanke vesistövaikutusarvion tulosten mukaan aiheuta Kemijoen pintavesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Toiminta ei aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta rasiutusta naapurituloille. Mahdolliset happamat sulfaattimaat otetaan huomioon rakennussuunnitteluvaiheessa ja mahdolliset purkulinjalla esiintyvät happamat maamassat käsitellään niin, ettei niistä aiheudu haittaa ympäristölle.

Hanke aiheuttaa merkittävän riskin muulle Kemijoen vedenkäytölle purkuputken läheisyydessä. Kaikissa purkuputken kaavailluissa 6 linjavaihtoehdossa putki tulisi kulkemaan korkean riskin sulfaatti-/sulfidimaa-alueella. Vaihtoehdossa V6 matka olisi mahdollisesti jopa lähes 8 kilometriä. Korkean tason riskialuetta on V6-vaihtoehdossa kaavailtu purkukohta Kemijokeen. Lähistöllä oleva Oinaansaari on myös riskialuetta. Jokiuomassa mittauksia ei ilmeisesti ole tehty.

Yksikään hakijan ilmoittamista porauksista liittyen korkean riskin sulfaattimaa-alueisiin ei ole putkilinjan suunnitellulla reitillä. Hakija olettaa korkean riskin sulfaattimaa-alueen alkavan ehkä jopa 1 metrin syvyydessä, jolloin on suuri riski happamien sulfaattimaa-alueiden hapettumisesta ja kulkeutumisesta

Kemijokeen. Hakija ilmoittaa pyrkivänsä siihen, etteivät kaivantotyöt ulottuisi korkean riskin happaman sulfaattimaan alueella pohjaveteen asti "tarpeettomasti". Hakija näin varaa itselleen mahdollisuuden ylittää tuo raja. Toisena vaihtoehtona hakija ilmoittaa mahdollisuuden upottaa purkupuutki korkean riskin happamaan sulfaattimaan ja peittää kaivanto purkupuutken päältä mm. happamalla sulfaattimaa-aineksella sekä karkealla soralla ja sammalella tavoitellen sitä, että kohta olisi pysyvästi vesitäyteinen. Riskiarviointia hakija ei sisällytä hakemukseen, vaikka sekä rakentamisen että käytön ja käytön jälkeisen ajan riskit molemmissa vaihtoehdossa ovat suuret ja ilmastomuutos lisää riskejä. Myös suunniteltu pengerrys Kemijokivarressa todennäköisesti lisää sadevesivalumien uomaantumista Kemijoen suunnassa ja korkeiden happamuuksien kasvamisen riskiä Kemijoen vesistömuodostumissa.

Lupahakemuksen liitteen 4 Yleissuunnitelmaselostuksessa esitetty happamien sulfaattimaiden toimintasuunnitelma on tasoltaan periaatteiden kuvaus. Muistuttajan mainitsema Geologian tutkimuskeskuksen happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys ei sovellu sellaisenaan hankesuunnitteluun, vaan vaatii aina tuekseen hankekohtaiset tutkimukset. Toteutussuunnitelmavaiheessa pohjatutkimusten yhteydessä otetaan näytteitä myös happamien sulfaattimaiden esiintymisen ja ominaisuuksien selvittämiseksi hankealueella, ja vasta näiden tulosten jälkeen on mahdollista suunnitella tarkat hallintakeinot.

Soveltuvien menetelmien valinta perustuu ensisijaisesti hapettumisen estämiseen ja toissijaisesti happamoitumisen hallintaan. Pengerrys sinällään ei aiheuta happamoitumista. Sadevesien vaikutus penkereen kestävyteen otetaan huomioon toteutussuunnitteluvaiheessa.

Hakija on käyttänyt lupahakemuksissa hyväksi olettamusta ksantaatin lyhyestä hajoamisajasta. Hakemuksesta riippuen tämä on näkynyt esimerkiksi siinä, että hakija on olettanut Kemijokeen laskettavaksi tarkoittamastaan ylitevedestä koituvien vaikutusten jäävän paikallisiksi, vaikka olosuhteet ovat kylmät Kemijoen alueella 6 – 8 kuukautta vuodesta, minkä seurauksena ksantaatit voivat kulkeutua hyvinkin kauas yliteveden purkukohdasta. Apualuehakemuksessaan hakija käyttää hyväkseen sitä, ettei ksantaatille ole olemassa kansainvälisesti hyväksyttyä PNEC-arvoa ja tässä tapauksessa nimenomaan pohjoismaista PNEC-arvoa. Hakemuksessa todetaan, ettei hankkeesta koidu kemiallista haittaa Ala-Kemijoen vesimuodostuman kemialliseen

tilaan. Tämän arvion hakija katsoo mahdolliseksi ja oikeutetuksi antaa, vaikka ksantaatit eivät sisältyneet arvioon, johon hän perusti toteamuksensa. Arvioon eivät myöskään sisältyneet vesistöjä happamoittavat sulfidit/sulfaatit eikä haitallisten metallien, ksantaattien ja sulfaattien/sulfiden vesistömuodostelmien happoisuutta nostava yhteisvaikutus. Ekologisesti kestävä toiminnan näkökulmasta olisi olettanut, että hakija olisi sisällyttänyt ko. haitta-arvioon tavalla tai toisella vakuuttavan arvion myös näistä asioista – asioista, joiden vaikutukset eivät rajoitu paikallisesti vaan kurottautuvat vesimuodostuman koko alueelle purkupaikan alapuolisessa vesimuodostumassa.

Hakijan vedenlaatumittauksista ilmenee, että esimerkiksi alumiinin pitoisuus on melko korkea, mutta kuitenkin PNEC-riskiarvoa matalampi. Purkupuutkesta Kemijokeen laskettavaksi tarkoitettu vesi tulisi sisältämään alumiinia, kuparia ja sinkkiä. Esimerkiksi alumiinin PNEC-arvo ylittyisi jo tästä.

Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset asiat, mukaan lukien päästöt vesistöön, ksantaatteihin liittyvät rajoitukset sekä niitä koskevat tarkkailuvelvoitteet, käsitellään Suhangon kaivostoimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä. AVI asettaa ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen ratkaisussa toiminnalle päästöjä ehkäisevät ja rajoittavat lupamääräykset, joiden asettamisessa otetaan huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet. Alueen ympäristöä tullaan seuraamaan kattavasti tarkkailuohjelman mukaisesti.

Yhtiö toteaa kuitenkin jo tässä vaiheessa, että vesistövaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Mielenpitemen esittäjän mainitsema Ala-Kemijoen vesimuodostumaan liittyvä kemiallisen tilan arvio on esitetty lupahakemuksen kohdassa 9.4.2. Arvio liittyy vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1022/2006) määriteltyihin vesimuodostuman kemiallisen tilan arvioinnin kriteereihin (asetuksen liitteet 1A-D). Lupahakemuksen mukainen purkupuutken toiminta ei aiheuta pintavesien pilaantumista tai estä vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Hakija on ympäristövaikutusten arvioinnissa käyttänyt ilmeisesti mallia, jossa vesimuodostuma ja sen virtaus oletetaan vapaan jokiveden mukaiseksi. Kemijoen vesimuodostuma ja sen virtaukset poikkeavat olennaisesti tästä johtuen voimalaitoksista. Säännöstelyn vuoksi myös patojen alajuoksujen virtaamisissa on

suurta vaihtelua. Sielläkin virtaus saattaa olla niin pientä, ettei sitä suuntaudu alajuoksulle. Hakija on todennut hakemuksissaan, että nämä virtauksen pysähdykset tai pysähtyneisyyden omaiset tilanteet ovat lyhyitä, korkeintaan vuorokauden mittaisia. Tieto on vanhentunut johtuen ilmastonmuutoksesta ja Kemijokiyhtiön muuttuneista toimintaperiaatteista veden juoksutuksen osalta. Muutosta määrittävät ainakin sähköenergian markkinat ja vesivoiman käytön suuntaaminen tilanteisiin, joissa esimerkiksi tuuli- tai aurinkoenergia eivät tuota riittävästi sähköä. Ei ole perustetta luottaa siihen, että padon alapuolella virtaus olisi hyvin pientä tai olematonta korkeintaan vuorokauden kerrallaan. Hakijan olettamus purkuputken purkupaikasta hyvänä vesien sekoittumispaikkana ei ole kestävä. Jos ylitevedet ja patoaltaasta tuleva vesi eivät sekoitu kunnolla, on vaarana haitallisten segmenttikerrosten rakentuminen em. purkualueelle, sekoittumisen epämääräistyminen entisestään ja haittojen kasvaminen. Suhangon hankkeen toteuttaminen sellaisena kuin se nyt esitetään, ei tue vesienhoidon tavoitteita.

Toisin kuin mielipiteessä väitetään, vesistömallinnuksessa on huomioitu Kemijoen säännöstely.

Vesistömallinnuksen tulosten perusteella patoaltaaseen ei muodostu kemiallisesti kerrostuneita vesikerroksia purkuputken toiminnan takia. Purkuputken rakentaminen ja käyttäminen ei estä vesienhoidon tavoitteiden toteuttamista. Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset asiat käsitellään Suhangon kaivostoimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä. Vaikutukset vesimuodostumien tilaan ja vesienhoidon tavoitteisiin on käsitelty ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen kappaleessa 16.2.

Hakija ei ole esittänyt puolueetonta arvioita siitä, mitä haittoja muovi voisi mahdollisesti tuottaa Kemijoen vesimuodostumalle tai apualueelle.

Purkuputki jätettäisiin toiminnan jälkeen maaperään – ja ilmeisesti myös veden pohjaan. Hakija esittää asian tekona ympäristövaikutusten minimoimiseksi väittäen, että ympäristölle koitua haitta olisi huomattavasti pienempi, mikäli putki jätetään paikoilleen. Näyttää asialle hakija ei anna, vaikka muovi- ja mikromuovi ovat suuri maapallon laajuinen ongelma vesistöissä. Honkasenkankaan pohjavesialue on suunnitellun purkuputken Kemijokivarren läheisellä alueella, 100 metrin etäisyydellä siitä, samoin Annalankankaan pohjavesialue, 350m – 480 m:n etäisyydellä. Ja koska sekä purkuputken rakentamiseen että sen

käyttöaikaan sisältyy merkittäviä riskejä happamien ja myrkyllisten sulfidien kulkeutumisesta Kemijoen vesimuodostumaan, arvioni on, että purkuputki aiheuttaa pilaantumisriskin näille. Riski osaltaan perustuu siihen, että pohjavettä muodostuu sekä itse pohjavesialueella että todennäköisesti myös Kemijoesta imeytymällä. Pilaantumisriski koskee myös lähistöllä sijaitseva kalankasvatyüksikköä.

Vaikutusarvioinnin tulosten mukaan hankkeesta ei arvioida aiheutuvan pinta- ja pohjavesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Hankealueella mahdollisesti esiintyvät potentiaalisesti happamat sulfaattimaat otetaan huomioon toteutus suunnittelussa. Suurimmat happamoitumisriskit liittyvät rakennusvaiheeseen, ei niinkään stabiiliin vaiheeseen, jolloin putkeen tai sitä ympäröivään maaperään ei ole tarvetta kajota. Putkimateriaalia PE100 käytetään yleisesti kunnallisten vesi- ja viemäriputkien rakentamisessa.

4.14 Yksityishenkilö ( )

Tarvitaan yksityiskohtaisempaa analyysiä hankkeen koko vaikutuksesta paikalliseen biodiversiteettiin, erityisesti suojeltuihin lajeihin ja elinympäristöihin rakennusalueen ulkopuolella.

Vaikutukset luontoarvioihin ja suojelualueisiin on käsitelty kattavasti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä ja lupahakemuksen kappaleessa 9.6. Purkuputkilinjan sekä kaivosalueen ympäristössä on tehty kattavia selvityksiä ja inventointeja. Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa. Toiminta ei aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta räsitystä naapurituloille.

Asiakirjassa hahmotellaan toimenpiteitä välittömien ympäristövaikutusten lieventämiseksi, mutta siitä puuttuu pitkän aikavälin ympäristön seurantasuunnitelma, jolla jatkuvasti arvioidaan ja käsitellään kaivoksen toiminnan ja apualueen perustamisen mahdollisia odottamattomia seurauksia.

Alueen ympäristöä tullaan seuraamaan kattavasti tarkkailuohjelman mukaisesti. Suhangon kaivoshankkeen ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen liitteenä on esitetty ohjelma kaivostoiminnan ympäristövaikutusten tarkkailemiseksi rakentamisen ja

toiminnan aikana sekä sulkemisen jälkeen. AVI asettaa ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen ratkaisussa toiminnalle päästöjä ehkäisevät ja rajoittavat lupamääräykset, joiden asettamisessa otetaan huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet. Päästöjen rajoittaminen perustuu parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamiseen sekä arvioihin vesistön (Kemijoki) tilasta ja hyväksyttävästä kuormituksesta.

Vaikka sidosryhmien sitouttamisesta mainitaan, tarvitaan lisäselvitystä siitä, miten paikallisyhteisöt otetaan mukaan päätöksentekoprosessiin.

Purkuputken käyttöoikeushakemuksen päätöksentekoprosessia kuulemismenettelyineen johtaa kaivosviranomaisen. Maanmittauslaitos vastaa kaivostoimituksesta.

Asiakirjan tulisi yksityiskohtaisesti kuvata suunnitelmia taloudellisesta korvauksesta tai tuesta paikallisyhteisöille, joita kaivoksen toiminta haittaa. Tämä sisältää mahdollisten häiriöiden käsittelyn paikallisissa elinkeinoissa, kuten maataloudessa ja matkailussa.

Purkuputkialuetta koskevassa kaivostoimituksessa lunastetaan kaivosaluelunastusluvan ja kaivosluvan haltijalle tulevat oikeudet ja määrätään niihin liittyvät korvaukset. Kaivostoimituksessa, jossa asianosaisia ovat hakijan lisäksi kaikki ne, joiden oikeutta tai etua asia välittömästi koskee, määrätään korvaus apualueen käyttämisestä aiheutuvasta haitasta tai vahingosta täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

Ottaen huomioon maailmanlaajuisen kiireen käsitellä ilmastonmuutosta, asiakirjan tulisi hahmotella, miten hanke on linjassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa ja mitä toimenpiteitä toteutetaan kaivostoiminnan ja apualueen rakentamisen hiilijalanjäljen minimoimiseksi.

Ympäristölupahakemusvaiheessa on laadittu yksityiskohtainen tarkastelu kaivoksen vesienhallinnan mitoitustilanteista ja ilmastonmuutosskenaariot kahden eri päästöjen kehityskulun mukaisina on sisällytetty laadittuun vesitasemallinnukseen.

Kaikki Suhangon kaivoksen tuottamat kaivosmineraalit, lukuun ottamatta kultaa, ovat Euroopan Unionin kriittisiksi luokittelemia raaka-aineita, joiden tuottaminen on välttämätöntä nykyaikaisen yhteiskunnan rakentamista ja ylläpitoa varten, sekä Euroopan pyrkiessä kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tämä edellyttää

riippumattomuuden varmistamista kriittisten raaka-aineiden saannin osalta. Suhangon tuleva kaivos vastaa osaltaan Euroopan kriittisten raaka-aineiden kysyntään ja auttaa siten Euroopan Unionia ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

4.15 Yksityishenkilö ( )

Ei mitään jätevesiä Kemijokeen. Onko mennyt järki?

Yhtiö korostaa, ettei Kemijokeen tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan puhdistamattomia likavesiä tai jätteitä.

YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjen vesistövaikutusmallinnusten tulokset osoittavat, että purkuvesillä ei ole merkittävää vaikutusta eri aineiden nykyisiin pitoisuuksiin Kemijoessa ja niiden vaikutuksia Kemijoen vedenlaatuun voidaan ELY-keskuksenkin mielestä pitää vähäisinä.

Tämän lisäksi Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa sekä ympäristölupahakemuksen yhteydessä tehtyyn vesistövaikutusarvion tuloksiin, joiden mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa.

4.16 Yksityishenkilöt ( )

Emme missään olosuhteissa hyväksy Suhangon kaivoksen purkuputken vetämistä Kemijokeen missään kohtaa jokea.

Kantaattia ja muita kaivosteollisuuden myrkkyyjä ei kukaan pysty erottamaan vedestä. Jos myrkyt johdetaan vesistöön, kyseessä on ympäristörikos.

Viranomaisen on velvoitettava toimija järjestämään asianmukainen jäteveden käsittely suljetussa kierrossa. Kaivosteollisuuden toimijoille ei voida antaa lupaa laskea käsittelemättömiä jätevesiä purkuputken kautta Kemijoen vesistöön tai mihinkään muuhunkaan vesistöön.

Se, että luvan hakija on jo aloittanut kaivuutyöt ja ilmeisesti muun muassa metsän raivaamisen, ei ole mikään syy luvan myöntämiseen vaan painava syy sen eväämiseen. Luvatta tehdyistä töistä tulee myös sakottaa tuntuvasti.

Viranomaisen on vaadittava kaivosyhtiötä täydelliseen vastuuseen aiheuttamistaan saasteista.

Muistutuksessa esitetty näkemys purkuputken rakennustöiden aloittamisesta on virheellinen. Rakennustyöt aloitetaan vasta, kun

voimassa olevan lainsäädännön edellytykset rakennustöiden aloittamiselle ovat käsillä.

Kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ja niiden seurannasta, mukaan lukien ksantaaatteihin liittyvistä rajoituksista ja tarkkailuvelvoitteista, päätetään kaivosluvan sijasta AVI:ssa vireillä olevassa Suhangon koko kaivostoimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä.

Yhtiö toteaa kuitenkin jo tässä vaiheessa, että vesistövaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Yhtiö korostaa, että purkuputken vesistövaikutuksia tarkkaillaan toiminnan aikana viranomaisen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

Lisäksi Yhtiö korostaa, ettei Kemijokeen tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan käsittelemättömiä jätevesiä.

4.17 Yksityishenkilö ( )

En missään tapauksessa hyväksy purkuputken ja pumppaamon rakentamista omistamani tilan Tauriainen 845-401-10-35 maille tai välittömään läheisyyteen. Putki romahduttaa tilan arvon, pilaa suunnitelmani rakentaa rantatontille asunto ja tyrmää suunnittelemani muuttaa pysyvästi Tervolaan. Omistamani tila Jänkälä 805-401-10-35 sijaitsee myös putken ja pumppaamon välittömässä läheisyydessä. Putken rakentaminen ja toiminnan loppumisen jälkeen sijoilleen jättäminen tuhoaa lähiluonnon virkistyskäytön (marjastus, sienestys, kalastus, retkeily) ja laskee merkittävästi tontin ja kiinteistön arvoa. Metsäomaisuuden arvo laskee ja metsäpinta-ala pienenee. Puuston poistosta aiheutuu kasvatustappioita ja metsätilojen arvon lasku.

Käyttöoikeus kaivoksen apualueeseen myönnetään kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa ja samassa yhteydessä määrätään myös maanomistajille maksettavista korvauksista täydenkorvauksen periaatetta noudattaen, elleivät kaivostoiminnan harjoittaja ja maanomistaja ole sopineet korvauksista keskenään. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn vaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta haittaa alueen virkistyskäytölle.

Putken rakentaminen ei ole paikallisesti hyväksyttävää, kuten kaivostoiminnan tulisi olla, tästä kertoo myös mieheni kanssa laatimamme kansalaisadressi, johon on tähän mennessä kertynyt yli 3200 allekirjoitusta ja runsaasti mielipiteitä asiasta.

Vastineena ”Ei Kemijosta kaivosyhtiöiden jäteviemäriä” -adressiin Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toteaa, että hankkeen vesistövaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisesti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä, eikä näiden vesistövaikutusarviointien perusteella hanke aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Toiminta ei aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta rasiusta naapurituloille.

Yhtiö pyytää huomioimaan, että kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ja niiden seurannasta, mukaan lukien ksantaatteihin liittyvistä rajoituksista ja niiden tarkkailuvelvoitteista, päätetään kaivosluvan sijasta AVI:ssa vireillä olevassa Suhangon koko kaivostoimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyssä.

Niin ikään Yhtiö korostaa, ettei Kemijokeen tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan puhdistamattomia jätevesiä tai jätteitä.

Kuntalaiset, jokivarren asukkaat ja valveutuneet kansalaiset ympäri maata eivät ymmärrä kuinka on mahdollista, että Suhangon yhtiö voi hakea lupaa aloittaa kaivoksen rakentamisen ja tuotannon valituksista huolimatta. Pahimmassa tapauksessa vielä saakin luvan, vaikka yhtiöllä ei ole edes voimassa olevaa ympäristö- ja vesitalouslupaa. Luvan myöntäminen näin nurinkurisessa järjestyksessä ja puutteellisilla suunnitelmillä olisi käsittämätöntä.

Yhtiö toteaa, ettei ympäristö- ja vesitalousluvan sekä kaivosluvan välillä ole oikeudellista edellytyssuhdetta, eikä ympäristö- ja vesitalouslupa näin ollen ole kaivosluvan myöntämisen edellytys.

Käsittämätöntä, ettei purkuputki tarvitse kaavaa, alun perinhän vaihemaakuntakaavan laadinnan aikaan purkuvedet oli tarkoitus johtaa pienempiä uomia pitkin Kemijokeen.

Purkuputkilinja sijoittuu itäpäässään voimassa oleville Suhangon kaivosalueen osayleis- ja asemakaava-alueille ja länsipäässään voimassa olevalle Tervolan Kemijokivarren osayleiskaavan alueelle. ELY-keskuksen, Lapin Liiton sekä Ranuan ja Tervolan kuntien kanssa 10.3.2021 pidetyn ennakkoneuvottelun perusteella hankkeeseen liittyen ei ole lähtökohtaisesti tunnistettu kaavamuutostarpeita eivätkä ELY-

keskus, Lapin liitto ja Tervolan kunta ole sellaista esittäneet myöskään lupahakemuksista antamissaan lausunnoissa.

YVA-selostuksesta ja hakemusmateriaaleista pitäisi vaatia puolueeton vertaisarvio, kuten kaikista tieteellisistä tutkimuksista. Nykylainsäädäntö ei vaadi edes ympäristövaikutusselostusten vertaisarviointia. AVI:n vaatima rinnakkaisarviointi (WSP:n tekemä) Suhanko Arctic Platinumin hakemuksen pato- ja tiivisrakennesuunnitelmasta, paljasti merkittäviä puutteita patorakenteissa ja kyseenalaisia ratkaisuja. Selvityksen perusteella on syytä epäillä myös muiden ratkaisujen turvallisuutta hankkeen toteutuksessa.

Yhtiö toteaa, että patorakenteisiin liittyvät asiat ratkaistaan AVI:ssa vireillä olevan ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyn yhteydessä.

Yhtiö toteaa, että WSP:n rinnakkaisarvio toteutettiin patoviranomaisen suositukseen perustuen, ei viranomaisen vaatimuksesta. Rinnakkaisarvio ei paljastanut puutteita Yhtiön suunnitelmissa.

Hakemuksessa epäsuorasti myönnetään, että jätevesillä on haittavaikutuksia. Purkuvesien mallinnukset eivät ole uskottavia. Kaivosyhtiöltä tulee vaatia jätevesien puhdistusta kuten muiltakin teollisuuslaitoksilta ja maamme kansalaisilta. Jätevedet tulee puhdistaa kansallisten lakien ja kansainvälisten sopimusten (mm. EU:n vesipuitedirektiivin) mukaan.

Yhtiö korostaa, ettei Kemijokeen tulla suunnitellun purkuputken kautta missään tilanteessa johtamaan puhdistamattomia likavesiä tai jätteitä.

Suhangon kaivoksessa painopiste jäteveden laskemisessa Kemijokeen on kesäaikana, mutta kuormitus voi olla vielä viikko- ja kuukausitasolla huomattavasti ilmoitettuja arvoja suurempi.

Esitetty possutusmenetelmä lisää myös mikromuovia purkuvesiin. Onko olemassa tutkimustietoa kyseisen menetelmän käyttämisen turvallisuudesta nimenomaan kaivosvesien purkuputkiin?

Mikäli putkilinja täytyy tukkeutumisen tai vuodon vuoksi tyhjentää, vesi lasketaan selvityksen mukaan maastoon.

- *Kuinka kestävää tällainen toiminta on?*
- *Eikö toiminta tulisi keskeyttää kokonaan?*
- *Kuinka kauan ja kuinka paljon vesiä on mahdollista varastoida kaivosalueelle?*
- *Kuinka korkea kynnyks on todellisuudessa pysäyttää toiminta vuotojen sattuessa?*

- *Selvityksessä mainitaan että koska purkuputki tullaan upottamaan maahan, vuodolla voi häiriötilanteesta riippuen olla vaikutuksia alueen pinta- ja pohjavesiin. Eikö putken sisältö vaikuta ympäristöön sitten siellä putken loppupäässä kun sisältö lasketaan Kemijokeen?*
- *Selvityksessä ei ollut kerrottu kuinka mahdollinen vuoto aiotaan havaita tai paikallistaa. Esimerkiksi Sotkamossa Terrafamen purkuputkessa havaittiin vuoto viimeksi 2.1.2024 eli mitenkään tavatonta tällainen vuoto ei ole.*

Purkuputken yleissuunnitelman (lupahakemuksen liite 4) kohdassa 2.7 on kuvattu varautumista häiriö- poikkeustilanteisiin. Mahdollinen vuoto pystytään yleissuunnitelmassa esitetyn mukaisesti todentamaan paineensäätöasemien yhteydessä olevista virtausmittarien antamasta virtaamasta vertaamalla sitä pumppaamon virtaamaan. Vuototilanteen ilmetessä veden pumppaaminen putkilinjaan lopetetaan.

Yhtiö toteaa, että hankkeessa tullaan käyttämään tavanomaista putkimateriaalia PE100, jota käytetään yleisesti kunnallisten vesi- ja viemäriputkien rakentamisessa eikä mikromuovia koskevan huolen erityinen korostaminen käsiteltävässä asiassa ole siten perusteltua.

Kaivos ja purkuputki vesittävät paikallisten vesienhoito- ja kunnostushankkeita. Luulenpa, että rahoituksenkin hankkiminen näihin hankkeisiin on entistä haastavampaa, kun vesistöjen kuntoluokitus laskee kaivosjätteiden vuoksi. Kaivoksen oikeasti suljettu kierto on ainoa ratkaisu. Yksi vaihtoehto on myös se, että purkuputkea ei rakenneta lainkaan.

Hankkeen vesistövaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisesti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä, ja yhteysviranomaisen on katsonut tehtyjen vesistövaikutusarviointien riittäväksi. Vesistövaikutusarviointien perusteella hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista eikä estä vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Hakemuksessa on myös selostamatta, kuinka kaivoksen ja purkuputken jälkihoito toteutetaan ympäristöä pilaamatta.

Toiminnan jälkeisen vaiheen toimenpiteitä on kuvattu lupahakemuksen kohdassa 9.1.3.

Putken läheisyydessä on Reutuaavan, Konttikankaan, Sirkon ja Anttilankankaan pohjavesialueet, näiden lähistölläkin pohjaveden haavoittuvuus on korkea, vaikka putki rakennettaisiinkin sijoitettuna ohi näiden alueiden. Vähäjoella ja Reutuaavalla on olemassa useita lähteitä, joista osa on kunnostettu ja käytössä

Hankkeen vaikutukset pohjavesiolosuhteisiin ja pohjaveden laatuun sekä lähdeympäristöjen luonnontilaan on arvioitu yksityiskohtaisesti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn vaikutusarvion tulosten mukaan purkupuutkihankkeella ole vaikutuksia pohjavesiolosuhteisiin, eikä lähdeympäristöjen luonnontila purkupuutkihankkeen vuoksi vaarannu.

Alueella sijaitsee merkittävä Naton sotilasalue, puolustusvoimien varikko Anttilankankaalla, tämä olisi syytä ottaa huomioon päätöstä tehdessä.

Tervolan varikko sijaitsee lähimmillään noin kahden kilometrin etäisyydellä apualueesta. Yhtiö toteaa vastineenaan, ettei hanke vaaranna maanpuolustusta, huoltovarmuutta, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimintaa tai muuta näihin rinnastettavaa kansallisen turvallisuuden etua. Sen sijaan hankkeella on merkittävä aluetaloudellinen sekä kansantaloudellinen merkitys ja sen toteutumisen voidaan katsoa olevan yleisen edun mukainen.

Kuinka ympäristö- ja vesitalouslupa voitaisiin myöntää, vaikka hakijalla ei ole Reutuaavan vesiosuuskunnan omistama vesijohdon tarkasta sijainnista? Kuinka lupa voitaisiin myöntää, vaikka hakija ilmoittaa "Kaikkien suunnittelualueella sijaitsevien kunnallisteknisten varusteiden ja laitteiden, mukaan lukien yksityisten talousvesikaivojen sijoittuminen linjan läheisyyteen on selvitettävä toteutussuunnitteluvaiheen yhteydessä."? Eikö nämä tulisi selvittää jo ennen lupien hakua?

Yhtiö pyytää huomioimaan, että nyt käsillä olevassa asiassa on kyse kaivoksen apualueen määräämistä koskevasta hakemuksesta eikä ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksesta, jota koskevat kysymykset ratkaistaan AVI:ssa vireillä olevan ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyn yhteydessä.

Purkupuutki ja koko kaivoshanke eivät tuo Tervolaan verotuloja tai muitakaan tuloja, työllisyysvaikutuksistaakaan ei ole mitään takeita. Urakat ja jopa työvoima tullaan hankkimaan kilpailutuksen kautta ja työntekijät voivat tulla mistäpäin maailmaa tahansa, mistä vaan halvimmalla saa. Raskaat kuljetukset jo tällä hetkellä Itäpuolentiellä haittaavat paikallisten ja vapaa-ajan asujien kulkemista kapealla tiellä. Tie on jo nyt vaarallinen kulkea muuten kuin autolla.

Toisin kuin muistutuksessa väitetään, kaivoshankkeen työllistävät ja positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset on arvioitu erittäin merkittäviksi koko eteläisen Lapin alueelle (Ramboll Finland Oy 2021).

Liikenteeseen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Merkittävimmät vaikutukset rajautuvat purkupuutken rakentamisvaiheeseen, ja vaikutukset liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen ovat alemman tason tiestöllä tällöinkin korkeintaan kohtalaiset, sillä teiden nykyiset liikennemäärät ovat hyvin pieniä.

4.18 Yksityishenkilö ( )

En hyväksy purkupuutken ja pumppaamon rakentamista vaimoni omistaman tilan Tauriainen 845-401-10-35 maille tai välittömään läheisyyteen. Purki romahduttaa tilan arvon, pilaa suunnitelmat rakentaa rantatontille asunto ja tyrmää suunnitelmani muuttaa pysyvästi Tervolaan. Putken rakentaminen ei ole paikallisesti hyväksyttävää, kuten kaivostoiminnan tulisi olla.

Kaivoksen toiminnan ensimmäisinä vuosina jäteveden määrä on arvioitu olevan miljoona kuutiota eli miljardia litraa vuodessa. Jäteveden määrä muutaman vuoden kuluttua kaivostoiminnan aloittamisesta nelinkertaistuu neljään miljoonaan kuutioon vuodessa. Jäteveden määrä sateisina kesinä kahdeksankertaistuu alun miljardista litrasta kahdeksaan miljardiin litraan vuodessa. Suunnitellun kaivoksen jätevesimäärillä on selvää, että pienistäkin määristä raskasmetalleja, kemikaaleja, ksantaatteja ja maa-ainesta litrassa kasvaa vuositasolla valtava Kemijoen saastuttaja.

Kemijokeen päätyy ksantaatteja varmuudella. Tähän mennessä ei ole kehitetty tehokasta uudelleenkäytettävää menetelmää ksantaattien poistamiseksi jätevesistä.

Lähteet ja purot kuivuvat ja saastuvat putken kaivamisen vuoksi. Putki toimii asennettuna myös salaojana.

Hankkeen vesistövaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisesti hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä, ja yhteysviranomaisen on katsottu tehtyjen vesistövaikutusarviointien riittäväksi. Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa ja toteaa, ettei hanke vaikutusarviointien perusteella aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista, eikä lähdeympäristöjen luonnontila purkupuutkihankkeen vuoksi vaarannu.

Yhtiö toteaa, että ksantaatteihin liittyvät rajoitukset sekä tarkkailuvelvoitteet asetetaan kaivosluvan sijasta ympäristöluvassa. Kuten ELY-keskus on YVA-menettelyyn liittyvässä perustellussa päätelmässään todennut, ksantaateille ei ole suomalaista

ympäristölaatumnormia ja niiden vaikutuksia tullaan arvioimaan tarpeen mukaan ympäristölupamenettelyssä.

Yhtiö huomauttaa, että mikäli hanke aiheuttaa haittaa kiinteistön käytölle tai muuta vahinkoa tai haittaa, korvattava omaisuus, haitta ja vahinko arvioidaan ja määrätään kaivosluvan myöntämisen jälkeen käynnistyvässä kaivostoimituksessa ja korvaus määrätään täyden korvauksen periaatetta noudattaen. Korvaus muodostuu kohteen-, haitan- ja vahingonkorvauksesta.

Purkuputken rikkoontuminen saastuttaa ympäristöä Kemijoen lisäksi. Miten mahdollinen putken halkeama tai hajoaminen 53,8 kilometrin matkalla huomataan ja estetään? Miten purkuvesiä kontrolloidaan matkan varrella?

Purkuputken yleissuunnitelman (lupahakemuksen liite 4) kohdassa 2.7 on kuvattu varautumista häiriö- poikkeustilanteisiin. Mahdollinen vuoto pystytään yleissuunnitelmassa esitetyn mukaisesti todentamaan paineensäätöasemien yhteydessä olevista virtausmittarien antamasta virtaamasta vertaamalla sitä pumppaamon virtaamaan. Vuototilanteen ilmetessä veden pumppaaminen putkilinjaan lopetetaan.

Viikonloppuisin, jolloin voimalaitoksella ei ole juoksutusta, purkuputki aiheuttaa ylimääräistä rantoja pitkin kiertävää virtausta, joka lisää rantojen ja pohjan eroosiota.

Purkuputken keskimääräisen virtaaman suhde Kemijoen keskimääräiseen virtaamaan on 1:4600. Lisäksi purkupiste tulee sijaitsemaan joen uoman syvimässä kohdassa, ei rannalla ja vastaanottava vesimassa on suuri suhteessa purkuputkesta purettavan veden määrään. Täten muistutuksen väite on virheellinen.

YVA-laskelmissa on käytetty vertailukohtana sateisinta kesää 200:n vuoteen. Entä ennätyskuivana kesänä?

Hankkeen YVA-menettelyssä purkuputken aiheuttaman kuormituksen mallinnuksessa tarkasteltiin kuormituksen vaikutuksia eri tilanteissa, myös kuivana vesivuonna sekä eri valumatilanteissa kesällä ja talvella. Tehtyjen mallinnusten ja arviointien perusteella hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Toiminta ei aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän ja pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista tai kohtuutonta rasisitusta naapurituloille.

Kaivosyhtiötä ei velvoiteta hoitamaan ympäristöongelmia kaivostoiminnan loputtua. Kun kaivostoiminta loppuu, sade, ja pohjavedet täyttävät avolouhoksen. Jonnekin saastunut vesi on johdettava. Kaivoksen jätevesi päätyy silloin Kemijokeen ja ympäristöön?

Yhtiö on sitoutunut noudattamaan toiminnan lopettamisen jälkeisiä velvoitteita, jotka tullaan aikanaan kaivostoiminnan lopettamisen jälkeen tarkemmin määrittelemään ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä. Ympäristönsuojelulain 59 §:n mukaan jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan on asetettava vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus kattaa muun muassa rikastushiekka-altaiden, sivukivialueiden ja vastaavien jätehuoltoalueiden sulkemiskustannukset tilanteissa, joissa kaivostoiminnan harjoittaja ei itse pysty niitä hoitamaan. Kaivannaisjätteet ja jätealueet jätteineen, rakenteineen ja päästöineen kuuluvat jätelain ja ympäristönsuojelulain jätevakuuksien soveltamisalaan.

Ympäristönsuojelulain mukaisten toiminnan lopettamista koskevien toimenpiteiden lisäksi toiminnan lopettamiseen sovelletaan kaivoslain 15 luvussa säädettyjä lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin liittyviä säännöksiä, joiden perusteella kaivosviranomaisen antaa lopetus- ja jälkitoimenpiteitä koskevat lupamääräykset kaivoksen apualueella koskevassa lupapäätöksessä. Kaivoslain 108 §:ssä säädetään kaivosluvan haltijan vakuudesta kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten. Kaivoslupaan liittyvä vakuus on aina määrättävä ja sen asettaminen on kaivostoiminnan aloittamisen edellytys.

Kaivoslain perusteella määrättävällä vakuudella katetaan laissa erikseen määritellyt korvaukset ja toiminnan päättymiseen liittyvät lopetus- ja jälkitoimenpiteet tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei itse pysty maksukyvyttömyyden vuoksi niitä hoitamaan. Lähtökohtana on kuitenkin pidettävä sitä, että toiminnanharjoittaja itse vastaa hankkeesta sen koko elinkaaren ajan ilman, että vakuuteen jouduttaisiin maksukyvyttömyyden, toiminnanharjoittajan katoamisen tai muun syyn vuoksi turvautumaan, ja vakuus palautuu aikanaan toiminnanharjoittajalle.

Muovipäälysteisestä putkesta irtoaa mikromuovia.

Yhtiö toteaa, että hankkeessa tullaan käyttämään tavanomaista putkimateriaalia PE100, jota käytetään yleisesti kunnallisten vesi- ja viemäriputkien rakentamisessa.

Toisin kuin YVA-hakemuksessa mainittiin, Kemijoessa on rapuja.

Hankkeen vaikutuksia rapukantaan ja ravustukseen on arvioitu hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä ja kuvattu YVA-selostuksen kappaleessa 15. Tehdyn vaikutusarvion perusteella purkuputkella ei ole merkittävää vaikutusta Kemijoen rapukantaan.

Metsähallitus on perustanut luonnonsuojelualueita Myllyojalle, Konttikivaloon ja Tuiskukivalloon. Paikoissa on arvokkaita lehtoja, jokia ja järviä. Paikat ovat putken välittömässä läheisyydessä.

Hankkeen vaikutukset Konttikivalon, Myllyojan ja Tuiskukivalon luonnonsuojelualueille on huomioitu hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Tehdyn vaikutusarvion perusteella purkuputkihankkeesta ei kohdistu vaikutuksia kyseisille suojelualueille. Huomionarvoista on lisäksi se, etteivät ELY-keskus tai Metsähallitus ole esittäneet muistutuksessa esitettyä Konttikivalon, Myllyojan ja Tuiskukivalon luonnonsuojelualuetta koskevaa huolta.

4.19 Rajat Lapin Kaivoksille ry

Hakijalle ei ole tule myöntää lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle purkuputkilinjaukselle Suhangon kaivospiirin ulkopuolelle.

Putken linjaukselle osuu useita pienvesiä, joihin kohdistuu kaivuutöiden vuoksi kiintoainekuormitusta. Kiintoaines tiivistää ja täyttää virtavesiuomaa ja pilaaa arvokalojen lisääntymis- ja pienpoikasalueet. Hakija ei ole esittänyt riittäviä toimenpiteitä, joilla kaivuutöiden haitalliset vaikutukset estetään.

Purkuputken kautta johdetaan Kemijokeen jokiluonnolle ja ihmisten terveydelle haitallisia aineita, jotka kulkeutuvat Perämerelle saakka.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.4 lausumaansa. YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn vaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta Kemijoen vesien pilaantumista tai kalastoon tai virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa. Tätä tukee myös hankkeen ympäristölupaan liitetyn vesistövaikutusarvion tulokset. ELY-keskus on perustellussa päätelmässään arvioinut hankkeen kalataloudellisten vaikutusten arvioinnin riittäväksi. Yhtiö korostaa, että purkuputken vesistövaikutuksia tullaan tarkkailemaan toiminnan aikana viranomaisen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

Hakija ei ole esittänyt riittäviä tietoja huoltotiestä, joten sen vaikutuksia alueen luontoon ja vesistöihin ei voida arvioida

luotettavasti. Huoltotie ylittää monilta kohdin virtaveden. Ylityskohtiin on tehtävä silta tai muu vastaa rakenne, joka ei estä vesieliöstöä liikkumasta jokiuomaa myöten. Hakijan on esitettävä tarkempi suunnitelma huoltotien luontovaikutuksista ja suunnitelma, kuinka vahingot estetään.

Huoltoalueen ympäristövaikutukset on osana purkuputkihanketta arvioitu hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä.

Purkuputken linjalla on happamia sulfaattimaita. Hapettuvat sulfidit muodostavat rikkihappoa, mikä on erittäin myrkyllistä vesieliöstölle.

Yhtiö viittaa edellä happamista sulfaattimaista lausumaansa. Mahdolliset happamat sulfaattimaat otetaan huomioon rakennussuunnitteluvaiheessa. Toteutussuunnitelmavaiheessa pohjatutkimusten yhteydessä otetaan näytteitä happamien sulfaattimaiden esiintymisen ja ominaisuuksien selvittämiseksi hankealueella, ja vasta näiden tulosten jälkeen on mahdollista suunnitella tarkat hallintakeinot.

Kaivosalue ja purkuputken tekeminen tuhoaisivat mm. suovalkkua, jonka hävityksen ja uudelleen istutuksen paikallinen luvittaja toki on jo siunannut. Uudelleen istutuksen onnistuminen on epävarmaa.

Hankkeen YVA-menettelyssä tehdyissä luontoselvityksissä ei havaittu suovalkkua purkuputkilinjalla. Suhangon kaivospiirin hankealueella on kaksi kohdetta, joissa rikastushiekka-altaan rakentaminen aiheuttaa suovalkun kasvupaikan häviämisen. Näiden kahden suovalkkuesiintymän osittaiseen hävittämiseen ja siirtämiseen on ELY-keskuksen lainvoimainen lupa (LAPELY/414/2022, 27.1.2023).

Hakemuksessa on pohdittu mahdollisuutta, että purkuputki vuotaa, mutta mahdollisen vuodon ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty. Myöskään vuotojen aiheuttamien ympäristövahinkojen korjaamisesta ei esitetä suunnitelmaa. Hakemuksessa ei ole esitetty, miten mahdolliset pienet vuodot kartoitettaisiin, sillä todellisuudessa muoviputket ja niiden liitokset vuotavat varsin usein monista eri syistä.

Purkuputken yleissuunnitelman (lupahakemuksen liite 4) kohdassa 2.7 on kuvattu varautumista häiriö- poikkeustilanteisiin. Mahdollinen vuoto pystytään yleissuunnitelmassa esitetyn mukaisesti todentamaan paineensäätöasemien yhteydessä olevista virtausmittarien antamasta virtaamasta vertaamalla sitä pumppaamon virtaamaan. Vuototilanteen ilmetessä veden pumppaaminen putkilinjaan lopetetaan.

Purkuputki vaikuttaa kielteisesti asumusviihtyvyyteen, minkä lisäksi monet purkuputken reitillä maata omistava henkilöt ovat ilmaisseet kielteisen kantansa purkuputken rakentamiseen heidän omistamiensa maiden kautta, joten purkuputken ja huoltotien rakentaminen ei ole sosiaalisesti kestävä. Ottaen huomioon, että purkuputki vaikuttaisi kielteisesti kiinteistöjen ja metsätilojen arvoon ja matkailun edellytyksiin, hanketta ei voi pitää myöskään kokonaistaloudellisesti kestävä. Hanke on mielestämme kaivoslain 1 §:n vastainen.

Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn vaikutusarvion tulosten mukaan hanke ei aiheuta virkistyskäyttöön kohdistuvaa haittaa varsinkin, kun purkuputki asennetaan Kemijoessa joen pohjaan. Toisin kuin muistutuksessa väitetään, kaivoshankkeen työllistävät ja positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset on arvioitu erittäin merkittäviksi koko eteläisen Lapin alueelle (Ramboll Finland Oy 2021).

Muistutuksen esittäjä viittaa kaivoslain 169 §:n 3 momenttiin. Koska purkuputken suunniteltua apualuetta ei ole otettu hakijan haltuun, Tukes ei voi muistutuksen esittäjän mukaan antaa määräystä, joka sallisi purkuputken rakentamistöiden aloittamisen muutoksenhausta huolimatta.

Yhtiö otaksuu, että muistutuksessa viitataan kaivoslain 169 §:n 2 momenttiin ja täytöntöönpanon edellytykseen, jonka mukaan täytöntöönpanomääräyksen edellytyksenä on, että apualue on otettu Yhtiön haltuun kaivoslain 82 §:n mukaisesti, jolleivät alueet kuulu Yhtiölle. Kyseisen lainkohdan osalta Yhtiö toteaa, että nyt käsillä olevassa tilanteessa, jossa apualue ei todennäköisesti kuulu luvanhakijalle ajankohtana, jona lupa myönnetään, kaivosviranomaisen voi asettaa täytöntöönpanomääräyksen noudattamisen ehdoksi sen, että täytöntöönpanomääräystä voidaan noudattaa, mikäli Yhtiö saa apualueen haltuunsa kaivoslain 82 §:n mukaisesti tai muulla tavoin.

Kaivoslain 82 §:ssä viitattu kaivostoimitus käynnistyy välittömästi, kun Maanmittauslaitos saa tiedon kaivosluvan myöntämisestä.

Hakijan perustelut luvalla rakentamisen aloittamisesta muutoksenhausta huolimatta ovat liioiteltuja. Esimerkiksi käsitystä, että täytöntöönpanon kieltäminen aiheuttaisi merkittäviä menetyksiä ja huomattavaa taloudellista vahinkoa alueen ja koko maan liike-elämälle ja teollisuudelle ei perustella laskelmilla tai tutkimusperusteisilla arvioilla. Hankkeen pitkäaikaisista kokonaistaloudellista vaikutuksista siinä tapauksessa, että putken ympäristöriskit realisoituvat ei ole otettu huomioon.

Yhtiöllä on huomattavan laaja ja syvälinen osaaminen kaivoshankkeiden toteuttamisesta ja hankkeen taloudellisten sekä ympäristöllisten vaikutusten arvioinnista. Yhtiö on pyytänyt lupahakemuksen yhteydessä, että kaivosviranomaisen määrää, että luvan mukaiseen toimintaan voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Nyt käsillä olevassa muistutuksessa ei ole esitetty mitään sellaista perustetta, jonka nojalla kyseistä määräystä ei voitaisi kaivoslain 169 §:n nojalla antaa.

Yhtiö toteaa, että se tulee asettamaan kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa.

Suhangon kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupahakemus on vakavasti puutteellinen, eikä osoita erinomaisia valmiuksia kaivoksen rakentamisen aloittamiseen.

Yhtiö pyytää huomioimaan, että nyt käsillä olevassa asiassa on kyse kaivoksen apualueen määräämistä koskevasta hakemuksesta eikä ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksesta. Sama huomio koskee myös mielipiteen yhteydessä toimitettua, 28.3.2024 päivättyä muistutusta Suhangon kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksesta liitteineen. Yhtiö pyytää huomioimaan, että ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset asiat käsitellään AVI:ssa vireillä olevan ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyn yhteydessä.

5 LOPUKSI

Kaivoslain mukainen lupaharkinta on oikeusharkintaa, mikä tarkoittaa sitä, että hakemuksen mukaiselle toiminnalle tulee myöntää lupa, mikäli laissa säädetyt edellytykset luvan myöntämiselle täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Purkuputkilinja on suunniteltu siten, että sen aiheuttamat vaikutukset yleiselle turvallisuudelle, ympäristölle ja asutus- ja elinkeino-oloihin ovat mahdollisimman vähäiset. Purkuputkilinja kulkee pääosin metsäisillä alueilla, ja sen rakentamisessa ja sijoittamisessa hyödynnetään mahdollisimman paljon olemassa olevaa tieinfrastruktuuria.

Hanketta koskevan YVA-menettelyn tulosten perusteella hankkeen ympäristö- ja vesistövaikutukset ovat vähäiset. Tätä tukee myös ELY-keskuksen perusteltu päätelmä.

Hankkeella on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja aluetalouteen, minkä lisäksi hanke on olennainen osa Suhangon tulevaa kaivosta, joka osaltaan vahvistaa Euroopan omavaraisuutta kriittisten raaka-aineiden osalta, joita Eurooppa tarvitsee sekä nykyaikaisen

yhteiskunnan rakentamiseen ja ylläpitämiseen, että pyrkiessään ilmastoneutraalisuuteen vuoteen 2050 mennessä.

Yhtiö toteaa, ettei lupahakemuksen johdosta annetuissa lausunnoissa, muistutuksissa tai mielipiteissä ole esitetty mitään sellaista seikkaa, joka edellyttäisi lupahakemuksen hylkäämistä.

SUHANKO ARCTIC PLATINUM OY

Rovaniemellä 31.7.2024

Juha Rissanen

Projektipäällikkö

Erkki Kantola

Ympäristöpäällikkö

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettu alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Päätös katsotaan tulleen tiedoksisaaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusaika päättyy 5.2.2025.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00 – 16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 270 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä valittajan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty muistakin tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Torikatu 34-40, 90100 Oulu

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Puhelin: 029 56 42800

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi

Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkintä korvataan @-merkillä.

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>